

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. December 14.

50 SZÁM.

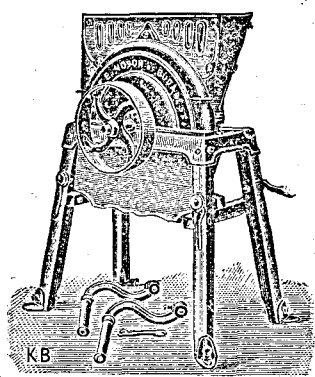
„KÜHNE“

MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T.

MOSONBAN

elismert elsőrendű kivitelben szállit uradalmak és kispazdák céljainak megfelelő mindenféle

mezőgazdasági gépet.

Idénygépek: szecskavágók, répavágók, hengeres-, tárcsás- és kövesdarálók, tengeri morzsolók kézi- és erőhajtásra, tengeri szártépők, gyök-mosógépek, takarmányfüllesztők.

Teljes takarmányberendezések

a legmodernebb kivitelben.

Helyszini felvétel és tervezés díjtalan.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

2012

A KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302692 korona 10 fillér.

gazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

áltóüzlete: Ugyanott.

uraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

álogházai: Király-utca 3. szám alatt.

2004

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kama-
tozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza.
Leszámitol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapíro-
kat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10—50 évig terjedő időre, már meglevő kölcsönö-
ket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok
vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl.
Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megörzés végett értékpapírokat, betéti
könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt
csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állit ki bármely külföldi piacra.
Árukra előleget ad, ha azok áruaktáraiba be vannak tárolva.

Áruaktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek
mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Kiadó tordai határ, Cserepad dülőben, a né-
hai Nagy Miklós-féle, körülbelül 375
holdnyi birtok; jó 2 szoba-konyha lakóház, szép gyü-
mölcsoéssel, cselédlakások, istállók és magtárakkal fel-
szerelve; ugyanott az összes jól berendezett fölszerelés,
ekék, gépek, igásökrök, igás kanca lovak, csikók, a kész-
letben levő gabona és takarmánnyal együtt átvehetők. —
40 h. szuperfoszfáttal vetett őszi buza, 7 hold rozsvetés,
30 hold idei jó lóhere, ugyszintén tavalyi, jó erőben levő
45 h. here és eddig végzett őszi szántás is átadó. A birtok

a Virágosvölgy és aranyosgyéresi

vasut mentén, Torda és Aranyosgyéres vasuti állomástól
háromnegyed órára fekszik. — A bérlet megállapodás sze-
rint azonnal átvehető. — A birtok megtekintése és a
bérlet megbeszélésére bővebb információt szívesen ad:

VELITS ÖDÖN, Tordán.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb mü-
trágyaféléket ajánl a

2769

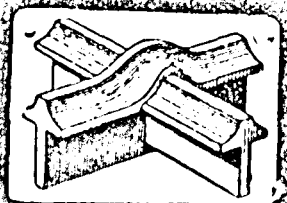
Mütrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

Fürdő-utca 8-ik szám.

Szab.

„Köpplinger“-rendszerű Idomvasablakok

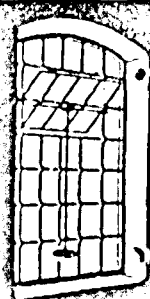
a legjobbak és a legolcsóbbak.

Egyedült gyártója: — Ismeretesséssel és költségvetéssel díjtalanul szolgál

Vasutankészlet és Idomvasablakgyár

Telefon 35-22

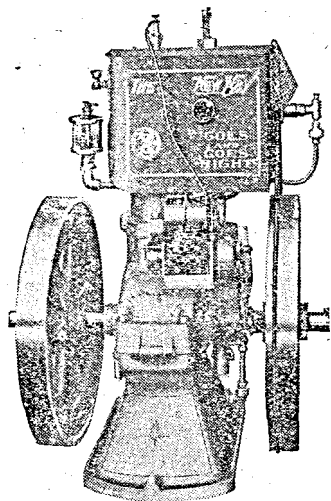
Lepter János Budapest, X., Asztalos Sándor-ut 16.

■ ■ ■ ■ 1913. szeptember havában Kolozsvárott aranyéremmel kitüntetve. ■ ■ ■ ■
 1913. október havában Grázban állami ezüst- és kiállítási aranyéremmel kitüntetve.

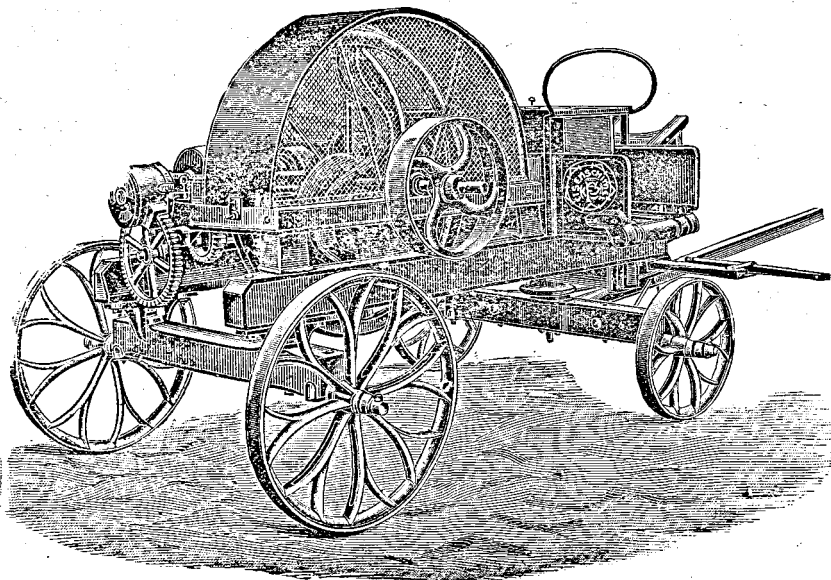
„NEW-WAY” benzínmotor

hűtővíz és csővezeték nélkül - - - a modern motorteknika legújabb vívmánya. 2½-től 12 lóerőig.

2672

Szerkezete egyszerű és zárt;
 por, piszok nem érheti, ezáltal
 a motor hosszú élettartalmu.
 A legkitűnőbb anyagból készítve!
 Ideális üzem a mezőgazdaság
 és kisipar részére!

Bárki által könnyen kezelhető!

Szecskaavágóink, Répavágóink és Darálóink

tökéletes szerkezetükkel fogva
 közkedveltségnek örvendenek.

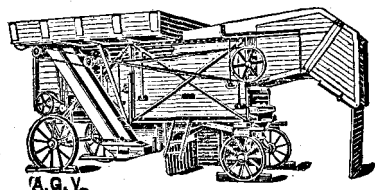
Árjegyzékkel készséggel szolgálnak:

BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENC

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körút 26.

Az állami gépgyár gyártmányai:

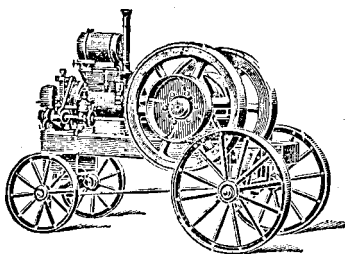

**Acélkeretű golyós-
 csapágyas cséplőgépek.**

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fo-
 gyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő
 képesség!

Legújabb rendszerű szab.
NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva!
 könnyű kezelés!
 Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb.
 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott
 szelephűtéssel ellátva.

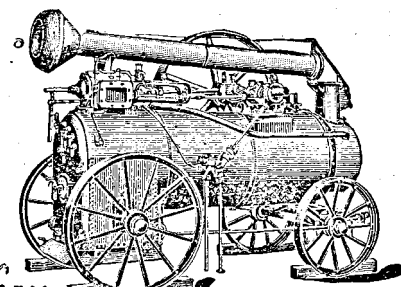
Megbízható üzem! Egyenletes járás!
 Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyárt-
 mányai: Losonci egyszerű és műtrágya szó-
 róval kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tükörcélekék. Tárças-
 boronák és egyéb talajmivelő
 eszközök.

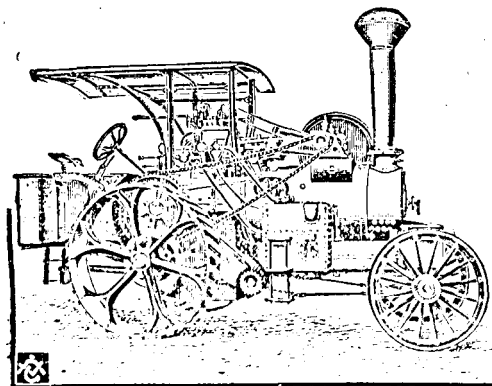
Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

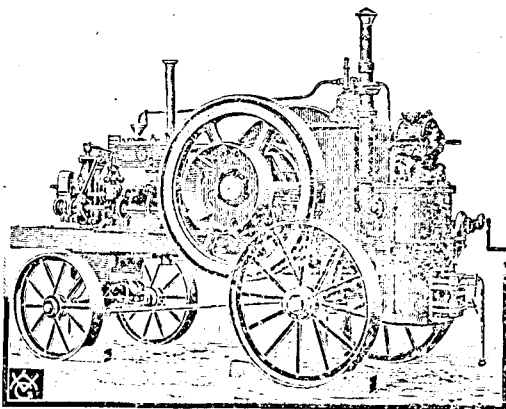
Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalma-
 sak Nagy munkaképesség. Csekély vanderő-
 szükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás.

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint
 szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel! Gazdaságos üzem!
 Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontatásra és
 szántásra alkalmasak.

Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom!

Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés
 Könnyű kezelés!

Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb 480 gramm.

Földgázüzemre is alkalmasak!

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója Budapest, Váci-körút 32.

Fiók-
 telepek:

Nagyvárad
 Debrecen
 Temesvár

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Uj honfoglalás Erdélyben. *Tokaji László.* . . . 579
Gazdahét Budapesten. 582
Községi utak fásítása tűzrendészeti szempontból. *Csérer Gyula.* 585

gyeleti élet:

- Az E. G. E. Gazdatiszti osztályának tagjai . . . 586

Kormányintézkedések:

- Az állatvásárterek közlekedés céljaira való igénybevétele. 586

- Vegyes közlemények. 586

Hírdetések.

Uj honfoglalás Erdélyben.*

Méltóságos Elnök Ur!

Mélyentisztelt Nagygyűlés!

Arra a kérdésre, hogy vajjon Magyarország és a magyar nemzetet a legimminensebb *belső és külső veszély* honnan, mely oldalról fenyegetheti — csak egy logikus feleletet tudok és ez az, hogy:

Keletről.

Északról-, nyugatról és részben délfelől is a Monarchia egyéb részei övezik körül hazánk határait. Ezen irányokból tehát nem fenyegeti *közvetlen* támadás sem nemzeti, sem területi integritásunkat.

A germánizáció réme — a magyarság mai kultur-állapota mellett — többé nem okozhat komoly aggodalmat nemzetünknek. Északon és délen olyan szláv alakulatok, amelyek *közeli* bonyodalmakat rejtegetnének — alig lehetségesek. Hazai német és szláv nemzetiségeink számbeli leg sokkal gyöngébbek-, vallási viszonyaik a mieinktől kevésbé elütők és illetőségi eloszlásuk-, a magyarság közötti beékeltségük sokkal lazább és elszórtabb, hogysém részükről, kifelé szításuk révén, komolyabb nehézségektől kellene tartanunk.

Hazánk keleti végbástyája: Erdély azonban, a monarchiának legkeletibb szélén, egy nyitott, kitett, kikönyökölt zögelet, amelyet már nem fűd semmi

s amely, mint egy kiálló szép kenyérdúc, letörendő jó falatként izgatja a hivatalosan hű szövetséges, keletről és délről hosszú vonalon közvetlenül szomszédos Románia egész népének étvágyát és hangulatát. Ez az izgalom, természetesen, azóta keletkezett és azóta vet künn is, benn is egyre szélesebb hullámokat, amióta Románia önállósult, amióta, mint királyság, egy Hohenzollern jogara alatt, a haladás, fejlődés és megerősödés útjára lépett és főképen és legujabban azóta, amióta — a Balkán többi kis népeivel együtt — olyan könnyű sikerrel megnövesztette országa határait.

Most, egy félszázad után, felvethetjük a kérdést, hogy vajjon — magyar nemzeti, sőt monarchiai szempontból is — a mult század hatvanas éveiben nem-e az lett volna a helyesebb külpolitika, hogy erélyesen csatlakozva Oroszország felfogásához, hagytuk volna sorsára az akkori román fejedelemséget; vagy egyenesen Törökország mellé állva, ne engedjük volna megbolygatni a statusquót? A felelet most, a ma mutatkozó fejlemények után — már könnyű.

De hagyjuk ezt. A históriát csak csinálni lehet, visszacsinálni nem áll hatalmunkban.

Az állapot meg van. Erdélyt körül öleli egy hat milliós népességű és öhatodrészen egynyelvű független román állam. Erdélyben pedig egy millió magyarra: másfél millió román esik. További másfél millió van még anyaországunk szomszédos vármegyéiben is. Ez a három milliós nemzetiség — amely már tömegénél-, elhelyezkedésénél és a mieinktől különböző, a szomszéd román államéival azonban megegyező, vallási viszonyainál fogva is: a legkomolyabb figyelmünket érdemli — természetesen húz a másik öt millióhoz, amely odaát, az erdélyi havasokon túl, független államot alkot.

A helyzettel tehát számolnunk kell és a Tiszaig vágyakozó nagy Románia fantazmagóriáját — ha ugyan még lesz arra időnk: egy hosszú békés korszak

okos gazdasági és földbirtokpolitikai tevékenységével — vissza kell üznünk oda, ahová való: az álmok országába. Ha természetes ellenfeleink botor áhitozásai már a közel jövőben fel nem borítják a munkás békességet, ha lesz arra egy pár békés évtizedünk, akkor azalatt: *végre kell hajtánunk Erdélyben az új honfoglalást.* Végre kell hajtánunk első sorban: egyetértő, erős, vállvetett *társadalmi munkával*, mert ha késünk-, vagy ha nem fogjuk tudni erőnket kellően egyesíteni — akkor rövidesen megelőznek minket az Albina és az Astra által ma már kitűnően szervezett és vezetett román honfoglalók. A román honfoglalók, akik tényleg léteznek és nagy összetartással, tervszerűleg dolgoznak. A román honfoglalók, akiknek létezését és főképen az általuk másfél évtized alatt elért sikereket, az idei őszi kolozsvári gazdasági gyűlésen a maguk egészében és szomorú valóságukban okmányyszerűleg volt alkalmunk bemutatni. Ezeket ma már, Tisztelt Uraim, letagadni akarni: a legnagyobb vakság, a legbutább struccpolitika lenne.

Itt nincs mit szépitgetni, nincs mit takargatni. Legjobb, ha magyaros nyíltsággal nevén nevezzük a gyermeket: ez két egymással nem keveredő fajnak elszánt nemzeti és gazdasági erőpróbája, amelynél mit sem ér az, ha az egész magyarságnak számbeli, kulturális és vagyoni nagy fölényét csak hangoztatjuk, vagy abban bizva: a veszélyt kicsinyeljük. Mit sem ér az, ha — ezeréve szerzett jogainkra hivatkozva rémlátásnak minősítünk: komoly jelenségeket és épen semmit sem ér az, ha ellenfeleinknek dinasztikus, monarchikus, vagy pláne épen: magyar hazafias érzelmeire appellálva: kormányzati-, vagy társadalmi közeledésekben és paktumokban utazgatunk. Láthattuk a legutóbbi balkán-események során, a rokon Bulgária tragikus esetéből, hogy a fajok harcában mennyire nem respektálják a szerzett jogokat! . . . Láthattuk itthon, hogy minél jobban igyekszünk közeledni, annál gyöngébbeknek tartanak bennünket és hogy minél többet adunk, annál többet köve-

* Tokaji László e. g. e. titkár előadása Budapesten, 1913. dec. 8 án, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlésén.

HAZAI valamint POROSZ SZENEKET

a legjobb minőségben és legelőnyösebb árban a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-u. 29. sz.

szállít.

Kérjünk árajánlatot.
Téli szükségletünket
már most rendeljük meg

telnek tőlünk! Ezeken az álláspontokon már régen tullehetnénk!

Itt erő ellen — erő, összetartás ellen — összetartást kell szembeállítanunk. Itt ki kell fejtenünk és munkába kell állítanunk sürgősen és az egész vonalon — a mi tényleg meglevő mindenirányu nagyobb erőinket és ide kell irányoznunk még azt a jókora energia mennyiséget is, amit ma a belpolitikában olyan jobb ügyhöz méltó buzgalommal vesztegetünk el: egymás letörése céljából...

Igenis: egymás letörése céljából, aminck, sok más között, eklatáns példája az is, hogy épen most — a mai izzó-forrongó külpolitikai helyzetben, a mai, keletről fenyegető, komoly nemzeti veszedelem előestéjén — előkelő politikai pártvezérek úgy akarnak külön nemzetmentő akciót indítani, hogy abból a más pártállásu hazafiakat már előre egyenesen és kifejezetten kizárják!...

Tisztelt Uraim, ha valaha volt szükség arra, hogy magyar nemzetünk a maga összességében, teljes erejével összefogjon, összetartsa és egy hosszú, nagy, ma még, hál' Istennek, csak gazdasági hadjáratot komolyan és kitartással végig küzdjön — úgy ma itt van az a történelmi pillanat s ha tovább is aludni és egyenetlenkedni fogunk, a legszomorubb kilátásunk nyílik a: Finis Transsylvaniae megérésére, ami után pedig már végzettszerűen következik a: Finis Hungariae is!...

*

Hogy mit jelent a termő föld nagyobb részének birása egy nemzet existenciájában ott, ahol az a termő föld még mindig az összes ingatlan értékek túlnyomó többségét teszi ki, azt itt, e helyen, magyar gazdák között, bővebben fejtegetni, azt hiszem: felesleges.

Erdélyben pedig most fog eldőlni az, hogy vajjon a magyarság ura fog-e maradni a kalászttermő mezők nagyobbik felének, avagy elvesziti azt.

A következőkben be fogom mutatni rövid, összevont statisztikai adatokban, az erdélyrészi legutolsó tízévi földbirtokfluktuációnak sok utánjárással és hosszú, lelkiismeretes munkával megrajzolt képét.

Erdély 16 vármegyéjének (Szilágy-vármegyéjét is beleértve) összes mezőgazdaságilag művelt területe kerekén: 6.700.000 kat. holdat tesz ki, aminek össz-értéke (az E. M. K. E. és E. G. E. részletes forgalmi statisztikájának közép-arával számítva) kerekén 2 330 000.000 korona.

Ebből, más fél évtizeddel

ezelőtt, a magyarság kezén volt: 1.255.000.000 kor. érték = 54 %.

Románok és szászok kezén volt: 1.075.000.000 kor. érték = 46 %.

A mi statisztikánk szerint -- és ezt a statisztikát, Tisztelt Uraim, harmadfél-ezer intelligens erdélyrészi magyar gazda szolgáltatja s abban eladó, vevő és meny-nység: egyénenként mind ki van mutatva, amiről tanuskodhatnak az okmány-tárunkban őrzött eredeti bejelentő-ívek is — mondom, eszerint a statisztika szerint, az utolsó tízévalatt, a magyarság elveszített:

a románok javára: 58.824.000 kor. értékű-,
a szászok javára: 10.928.000 " "

összesen: 69.752.000 kor. értékű birtokot, amely összeg 5,5%-át teszi ki a 15 év előtti összes magyar mezőgazdasági birtokok értékének. Ha már most ehhez hozzászámítjuk a tíz évet megelőző öt évre szintén kombinációba veendő 2,7% veszteségünket, akkor megkapjuk az egész utolsó tizenöt évi veszteségünk % számát, ami 8,2%-ot tesz ki.

A mai állapot tehát, a tizenöt év előttihez képest, 8,2%-al rosszabb a magyarság rovására, vagyis ma már az összes magyar kézen levő mezőgazdasági birtokok úgy aránylanak az összes idegen anyanyelvűek kezén levőkhöz, mint: 46—54-hez, ami éppen fordítottja a 15 év előtti aránynak.

A 100 holdan felüli birtokok és birtokosok létszáma és aránya ezelőtt másfél évtizeddel Erdélyben a következőképpen állott:

Magyar kézen volt:	2823 birtok össz.	1.891.936 k. hold
Szász " " "	285 " "	115.142 " "
Román " " "	804 " "	242.573 " "

Vagyis a 100 holdan felüli birtokok összes területének 81%-át bírta a magyarság és csak 19%-át a szászok és románok együtt.

1089 szász és román 100 holdan felüli birtokossal szemben volt 2823 ilyen magyar birtokosunk és:

egy magyar 100 holdan felüli birtok átlagterülete kitett: 676 k. holdat,
egy szászé " 404 " "
egy románé " 301 " "

Ez egészen tűrhető állapot volt. Persze, ma már egészen másképp állunk ezzel is. Az utóbbi 15 év alatt elvesztettünk Erdélyben 700 száz holdan felüli magyar birtokot és nyertünk ezzel szemben 100 szász és román száz holdan felüli birtokot.

Az erdélyrészi intelligensebb föld-birtokosok aránya tehát úgy változott

meg 15 év alatt, hogy míg akkor 2800 magyar birtokos volt 1100 idegen anyanyelvűvel szemben, addig ma már csak kb. 2200 áll szemben 1700-al.

Azt hiszem, Mélyentisztelt Uraim, hogy ennyi statisztika ezuttal elég is lesz. Nem kívánok most olyan részleteket el-
tárni, amelyek itt, ezen a helyen és Kolozsvárt is, könyvben és a sajtóban is, már előzőleg bőven voltak pertraktálva.

Ahelyett inkább szükségét látom annak, hogy nagy vonásokban rávilágítsak azokra az okokra, amelyek hazarészünk magyarságának ellenállóképességét a mai állapotokig legyöngítették.

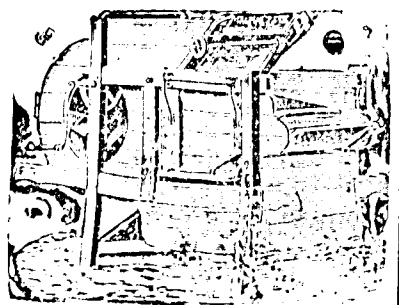
Tudjuk jól, hogy Erdély átalában mindig szegényebb volt, mint az anyaország. Az elmúlt század közepén aztán ehhez még egyszerre két korszakalkotó változás is érte az eddig külön kis országot. Az unió révén lemond külön államháztartásáról, minek következtében egy nagyobb államtest végvidékévé alakult, amely messzebb lévő a kormányzati központ tüzetől — kevesebb meleghez is jut. A jobbágy rendszer eltörlése, a földbirtokviszonyok gyökeres átalakulása, az egyszerre elvont munkaerő részbeni pótlására hivatott urbéri kárpótlási összegnek sok évi késedelemmel és nem megfelelő összegben való megkapása — oly nyomott viszonyokat teremtett, hogy azt a különben is jóval szegényebb erdélyrészi nemesség egy-két évtized alatt ki nem heverhette.

Elmondhatjuk, hogy az erdélyi közép-birtokos osztály voltaképpen már az 1848-i újjászervezés óta beteg. Ugy kezdette új életét, mint a szegény ember fia: adóssággal. Am azért a régi fényes és nagy közhivatásokat, a nemzet fenntartás nehéz missióját — folytatnia kellett...

Egyszerre meg kellett tanulnia egészen új rendszer szerint gazdálkodni. Személyzetet tartani, számadásokat vezetni, adót fizetni, szóval: urból polgárrá vedleni. Csoda-e, ha ezt a máról-holnapra való gyors átváltozást megsejtelte?

Azután — két-három évtizeddel ezelőtt — jöttek a modernizált városok, amelyek a maguk csábító szórakozási és kényelmi előnyeikkel a falu sok kis és nagy fiát vonták bűvkörükbe.

És végül jött egy negyvennyolcban felszabadított új elem, a szapora és kitűnő absorbeáló képességű románság, amely a maga abszolút igénytelenségével, a földért való harcban, a legveszélyesebb versenytárrá nőtte ki magát. Addig — amíg mi nagy kanállal ettük az uj-kori haladás és rohamos civilizáció cse-

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb
eredeti „KALMÁR” rostát

szíveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú
anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképviselő: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körút 32.

megéit és mértéktelenül fejlesztettük lenni és fenn az igényeket — a románság megmaradt a maga eredeti állapotában, vagy legalább is jóval óvatosabb volt a modernizálásban. Emellett azonban megtartotta, sőt fokozatosan gyarapította is földbirtokát és magába olvasztotta magyar parasztságunknak oly tekintélyes tömegeit, hogy egyáltalán nem túlozok, ha azt állítom, hogy a mai erdélyi románságnak több mint egyharmada: magyar eredetű.

A román nép igénytelenségének bizonyosságául: engedjék meg nekem, a majdnem mindennapos szemtanúnak, hogy a következőkben — a fogyasztás mennyiségének sorrendjében — felsoroljam mindazokat a tápszereket, amelyekkel az erdélyi oláh parasztság él, ime: *málékenyér*, igen kevés rozs és még kevesebb buzakenyér és tészta, *puliszka*, *tej*, *turó*, *paszuly*, *hagyma*, bőjtök idején (és ilyen az évnek majdnem egy-negyede) *sós- és olajos hal*, nagyritkán szalonna és hús, leginkább juh- és sertéshús. Ez a koszt — *amely, pálinkával együtt, fejenként és naponként alig 40 fillérbe kerül* — azoknál is rendszeres, akiknél a ládafiából soha sem hiányzik egy-két pár malacra, vagy tinóra való költség.

Olyanforma ez kicsiben, Tisztelt Uraim, mint Amerikában az a bizonyos sárga veszedelem kérdése. A kínai meg a japán kuli kikoplalja helyéből még az élelmes jenkit is. Ezért védekeznek ellenük minden lehető radikális intézkedéssel.

Nekünk is radikális védekedési módokra van szükségünk, ha győzni akarunk. Nem kívánok ez alkalommal az államhatalmi segítségre appellálni. Kétségtelen, hogy a magyar kormánynak a segítő akcióban való részvételre megtámadhatatlan joga van és hogy e tekintetben elődázhatatlan kötelességei is vannak. Nézetem szerint azonban e kérdésben a társadalom szerepe és hivatása sokkal szebb, nagyobb és fontosabb, mint az államé. Az az irányzat, amely mindent az államtól vár — a gerinctelenség kezdetét jelenti. Egy meggörbült, puha dereku nemzeteket pedig a legerősebb kormány sem állíthat talpra!

És ne tévesszük szem elől, hogy a nemzet gerincének erejét nem a napi politikai harcok és tülekedések intenziválásának, hogy ne mondjam: fanatizmusának fokából ítélhetjük meg, hanem kizárólag abból, hogy mennyire képes a nemzeti társadalom a maga eleven erejét, mindnyájunk javára, gyakorlati köz munkákba okosan beállítani!...

Tisztelt Nagygyűlés! Bizonyára voltak kegyesek tudomást venni arról, hogy az idei kolozsvári gazdaggyűlés minő részletes programot adott e kérdés megoldása céljából — a magyar nemzeti társadalom számára. Nem forog fenn tehát annak a szüksége, hogy én itt most azt a programot újra elrecitáljam. Az idő rövidsége sem engedi.

Valamit azonban kifeleadtunk abból a programból. Ez a kifelegett program-pont, amit egy igen tisztelt és nagybecsült alföldi nagybirtokos magyar ur, a maga nagy példaadó cselekedetével, a napokban mutatott meg nekünk, adta az impulzust és alkalmat nekem arra, hogy itt az önök színe előtt ecseteljek és méltassak egy olyan társadalmi-akció részletét, amelyről régebben is volt ugyan szó, de amelynek kivihetőségében — az igazat megvallva — mindmáig nem igen bíztunk.

Károlyi László gróf a napokban három-, együtt több mint tizezer kat. holdat kitevő birtokot vásárolt meg Erdélyben!

Ez a birtokvásárlás, Tisztelt Uraim, nálunk egy óriási esemény. Statisztikánk adatai szerint: az erdélyi magyarság, az utolsó tíz év alatt átlag évente: 16 ezer kat. holdnyi földbirtok-területet veszített. És ime, most eljön hozzánk egy Károlyi László és egymaga visszaszerzi egy évi veszteségünk kétharmadát!

Ennek a hírnek a hatása alatt kezembe vettem Magyarország térképét és a Gazdacimtart és — a szükséges kijegyzések és kiszámítások után — megállapítottam a következőket:

Van Magyarországnak egy tömbben: 18 olyan vármegyeje, amelyekben a magyarság erős abszolút többségben van és amelyekben a magyar lakosság nyelvét és birtokát semmiféle sárga veszedelem nem fenyegeti. Egyetlen veszedelem a 18 vármegyében: a magyar parasztság egy-keje. A tizenhét vármegyében lakó két millió létszámú magyar parasztság, az egész világnak legideálisabban szép embertípusa, tudniillik: nem tud szaporodni, mert nem bír elég földhöz jutni.

Ez a tizenhét vármegye, geográfiai sorrendben a következő:

Zala, Somogy, Baranya, Tolna, Fekér, Veszprém, Győr, Komárom, Esztergom, Pest, Heves, Borsód, Szabolcs, Hajdu, Szolnok, Békés, Csanád és Csongrád.

Ebben a 18 vármegyében — eltekintve a városi, községi, egyházi, alapítványi és egyéb erkölcsi testületi rengeteg birtokoktól — van 500 kat. holdan felüli privát-birtok: 2081. Ez a 2081 magán kézen levő birtok területben kitesz

összesen: 3.448,502 kat. holdat! Átlag esik egy-egy 500 holdan felüli birtokra: 1657 kat. hold.

Milyen szép is volna az, ha a Károlyi László példáját követve — a 2081 nagybirtokos közül minden évben csak tízen parcelláznák kompakt-magyarvidéki ingatlanait és azután bejőnének hozzánk Erdélybe új birtokot vásárolni.

Talán nem is csak szép volna ez, de az illetőkre, sőt a közre is egyaránt hasznos.

Évenként tíz ilyen honfoglaló: már megakasztaná az erdélyi magyar föld fogását és évenként húsz: egy pár évtized alatt — egész Erdélyt szinmagyarrá tenné! És, Tisztelt Uraim, ezek az ujkori modern honfoglalók, i'yetén ténykedésükkel, amellelt, hogy maguk sem jőnének ki rosszul, még kétszeres nagy nemzeti munkát is végeznének.

Lássuk, hogy miként?

Mondhatjuk, hogy általában ország-szerzte a parasztság földbirtok-szükében van. Parasztságunk birtoka annyira elap- rózódott és birtokátllaga oly csekély, hogy abból egy-egy család ma már megélni alig képes és köznépünk tulnyomó többsége jórészben a közép- és nagybirtok által nyújtott részes-művelésből és napszámból él.

Igy van ez nálunk, Erdélyben is és a románság vezetői céltudatosan parcellázzák a megvett magyar birtokokat paraszt testvéreik között, miáltal egyfelől megszüntetni igyekeznek a román paraszt függő viszonyát a magyar birtok-koshoz, másfelől pedig a románság szaporodását, terjeszkedését mozdítják azzal elő. Nagyon jól tudják ezek a vezetők azt, hogy mily mindenekfölött való befolyása van a népre annak, aki neki kenyeret ad. És nagyon jól tudjuk — épen ezért — mi is, hogy mit jelent minálunk Erdélyben a magyar középbirtok fenntartása!...

Igy fest a nemzeti érdek mi nálunk. Egészen másképen van a dolog itt künn, az anyaországban, az anyaország fenn elősorolt 18 vármegyében. Ebben a 18, Magyarország közepén fekvő, szinmagyar vármegyében ugyanis nem 7 millió, hanem 20 millió magyar számára volna hely, ha az összes 500 holdan felüli birtokoknak csak bár felét a parasztság kezére tudnók juttatni.

A fellelvő képesség megvan parasztságunkban és három-négy évtized elég volna az ottani népsűrűségnek legalább is megkétszereződésére.

A múlt század 70-es, 80-as éveiben, amikor a magyarság számbeli ereje még csak a 6—7 millió körül járt, az volt a nemzeti közóhaj: Csak már egyszer tíz

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kélzók és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálók ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajta és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli forrattára.

millió magyar lenne! Ime Uraim, meg van már a tíz millió magyar és mégis még mindig mily ijesztő kevesen vagyunk! Azt hiszem, hogy ma már mindnyájunk véleményének adok kifejezést, amikor azt mondom, hogy bizony: húsz millió magyar sem lesz igen sok!...

Az alföldi és dunántúli jó magyar népanyag gyors szaporodása volna: az egyik nemzeti közhaszon abból, ha a színmagyar vidéki nagybirtok successive átváltaná magát Erdélybe és általában a perifériákra. A másik nemzeti közhaszon volna: Erdély megmentése és az ország-szélek megerősítése.

És mi volna a cserélő nagybirtokos privát előnye, kérdezhetik az érdekeltek. Az, amit elérhetne a parcellázás útján történő sokkal jobb értékesítés révén. Gazda embernek tudnia kell, hogy ez mit jelent.

Aztán a végén is: ma már nincsenek távolságok és nincsenek oly különbségek birtok és birtok, piac és piac között, mint voltak csak ezelőtt 30 évvel is, és amennyiben egy és más terményre nézve mégis lennének még különbségek: a magyar kormány feladata az, hogy ezen, megfelelő szállítási tarifarendszerrel, segítsen, vagy pedig — a földgáz révén nyíló nagyarányú iparfejlesztési perspektívának gyakorlati megvalósításával — ott a helyszínén teremtsen a termények számára megfelelő fogyasztóközönséget és piacot!

Ezt a modern kivitelű, ujkori honfoglalást, amely amilyen sürgős, épen olyan könnyen keresztülvihető, ha élni akarunk: mielőbb meg kell kezdenünk és ezt az akciót államnak és társadalomnak egyaránt — minden lehető eszközzel — támogatnia és előbbre vinnie kell!

*

Mélyentisztelt Uraim!

A magyar történelemnek volt egy szomorú és egyben szép időszaka. A tizenhetedik század elejéről szólok. Arról a néhány évtizedes darab históriáról, amelyet legnagyobb koszorús költőnk „Erdély aranykora” címen énekelt meg.

Ebben az időben a saját nemzeti fejedelme alatt álló Erdélyországnak nyugati határvárosai voltak: Orsova, Lugos, Sarkad, Nagyvárad, Debrecen, Ónód, Miskolcz, Putnok és Kassa.

Az akkori Magyar-királyságnak elevenben keletfelőli határvárosai voltak: Sziszek, Csáktornya, Veszprém, Komárom, Nógrád, Salgó, Fülek, Rozsnyó és Eperjes.

Ami terület az itt felsorolt két határvárosláncolat között feküdt, azt: a kánizsai, budai és temesvári basák kormányozták Allah és a török szultán nevében.

A két testvér-országnak, amelyek

közül akkor Erdély volt a nagyobb és hatalmasabb, egymással összeérő közös határa mindössze a Putnok és Bártfa közötti rövid kis vonalra szorítkozott.

Abban az időben sűrűn jöttek az anyaországi követek Erdélybe segítségért és, hála a gondviselésnek, a legtöbbször nem eredmény nélkül jártak...

Ezt a rég tovatűnt Erdély aranykorát, mi erdélyiek, soha sem kívánjuk vissza.

A két testvér-ország örökidőkre egyesült és ne adja a Magyarok Istene, hogy valaha még egyszer újra kétfelé szakíttassanak.

Ennek a soha meg nem változó óhajtnak a jeligéjét írja most követi-
nek zászlajára a ma sokkal gyöngébb testvér: Erdély, midőn az erősebbnek segítségét kéri — a veszélyben.

Erdély aranykora elmúlt, a história kódébe vészett. És a mi vágyó szemeink előtt ma már az egységes egész magyar haza jövődő fénykora lebeg, amely egy erős, és egészen magyar erdélyrészi bástyá nélkül soha meg nem valósulhat!

Segítsünk tehát egymáson és egyesüljünk a közös munkában, amelynek csak egyetlen végcélja lehet és ez:

a jövődő Nagy Magyarország
aranykora!

Gazdahét Budapesten.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége közgyűlésével kapcsolatban rendezett gazdahét december hó 4-én kezdődött meg az időszerű gazdasági kérdésekről tartott köztelki előadásokkal, amelyek 6-án zárultak be. 5-én nyílt meg a Baromfi Tenyésztők Országos Egyesülete által rendezett országos baromfikiallítás, 7-én d. e. tartották meg az O. M. G. E. közgyűlését, ugyanaz nap d. u. tartották a hegyvidéki szőlősgazdák az agrár kölcsönök ügyében összehívott értekezletüket. 8-án tartotta meg közgyűlését a G. E. O. Sz. amelylyel kapcsolatban Szilassy Zoltán a Kartellekről, Tokaji László pedig az erdélyi földbirtokpolitika aktuális kérdéseiről tartott előadást. A gazdahétről időszerinti sorrendben az alábbiakban számolunk be:

Gazdasági előadások a Köztelken.

Az e hó 4-én megkezdődött gazdahét keretében az O. M. G. E. által az időszerű gazdasági kérdések megbeszélése céljából rendezett gazdasági előadási ciklust Bujánovics Sándor OMGE. elnök nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében nyitotta meg. Szívélyesen üdvözlőlvén a megjelenteket jelzi, hogy az előadások célja épp úgy mint eddig, tájékoztatni a gazdákat a kísérletek eredményeiről és a tudomá-

nyos kutatásokról. Bejelenti, hogy Gyárfás József a növénykísérleti állomás vezetője előadását nem tarthatja meg, mivel az időjárás viszontagságai miatt a kísérletek eredményei eddig feldolgozhatók nem voltak.

Az előadások sorozatát ifj. Sporzon Pál kezdte meg, aki vetített képekkel a szántógépekről és a traktorokról tartott előadást nagy érdeklődés mellett. Bemutatja a gépek szerkezeti elveit, járműveit, motorait, azok sajátosságait. Sorba veszi a lassujáratu, a gyorsjáratu motorokkal felszerelt traktorokat, a különleges szántógépeket, a másvajáró gépeket, a különleges talajművelőket, az összes gőztraktorokat és a Gibás ekét. Mindezeknél elmondja az illető gépek jellemzését, azok előnyeit és hibáit, valamint a galántai gép bemutatón nyert főbb adatokat. A könynyebb megértést a 110 vetített kép segítette elő.

Az előadások sorozatában 5-én Kerpely Kálmán az újabb talajművelési és növénytermesztési tapasztalatokról szólott általános érdeklődés mellett. A hazai sajtóban tárgyalt «magyar csoda-buzakalászkok» indították az előadót arra, hogy az ezzel kapcsolatban álló Demtschinszki féle gabonatermelési eljárást részletesen ismertesse szerinte a Demtschinszki-féle buza átültetési móddal nálunk sikeres eredményeket nem lehet elérni, egyrészt mert ezen termelési eljárás nagyon költséges, másrészt mert az átültetéssel rendkívül elbokrosodó buza érésben tetemesen megkésik s így szorult szeművé lesz s a legtöbb esetben nem nagyobb, hanem kisebb termést ad, mint a rendes vetésű buza. Ugyanez áll a ritkás sorú buza töltögetett művelésére is. Az előadás további folyamán a műtrágyák kettős adagolásával, vagyis a szórva és sorba adott műtrágyázás kombinált alkalmazásával elért igen kedvező eredményeket ismerteti. A talajviz vizsgálata alapján, az idei esős nyár dacára, a földek gyors kiszáradásáról hozott fel szakszerű adatokat s végül a nyirkos buza magtári kezelésének egy egyszerű módját ismertette a gazdákkal.

Enesei Dorner Béla kir. jószágfelügyelő az intenzív legelőgazdálkodásról tartott nagy figyelemmel hallgatott előadást. Előadó szerint a husdrágaság behatása alatt az egész világon fokozott mértékben fordul a mezőgazdaság figyelme az állattenyésztés fellendítése és az állatállomány szaporítása felé, de nem a régi nyomon: az istállózás, hanem ellenkezőleg, a természetes tartási mód: a legeltetés által igyekeznek most az állattenyésztést fejleszteni. Az idegen államok husbehozatala elől elzárkozó Németországnak az a törekvése, hogy husfogyasztását a forszírozott tartás által megszorított állatállományából fedezze, nem si-

KÖTSZER — MENTOSZEKRÉNYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a
„RÓZSA” DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZER-
TÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM
Gyógynövény beváltó állomás!

kerül, igyekezete megtörik az állatállomány meggyöngyített egészségi állapotán. Vissza kell tehát térni a természethez, — a legeltetéshez, — de nem a nálunk ismert extensív legeltetési módhoz, hogy nagy területen kevés állat éljen meg, hanem a legintenzívebb műveléssel, dus trágyázással nagy termőképességre emelt ugynevezett hizláló legelőkhöz, hol sok állat talál olcsó és jó megélhetést. Ezen üzem nem gazdasági visszaesés, hanem ellenkezőleg a mezőgazdaság intenzívebb irányba való haladása, fejlődése és több oldalúsága.

Ujhelyi Imre a magyaróvári gazdasági akadémia igazgatója 6.-án az idősebb szarvasmarha tenyésztési kérdésekről tartott nagy figyelemmel kísért előadást. Utalt az öt év előtt tartott előadására, mely alkalommal először ismerte el a gazdaközönség nyilvánosan is annak a tenyésziránynak a helyességét, melyet hasznosítási tenyésztésnek neveznek s a melyet Mosonmegye 1896 óta követ. Magyarország állatállománya 1895-től 1911-ig 6.7 millióról 7.3 millióra emelkedett 16 év alatt. E szaporulat bár kevés, Magyarország szarvasmarhatenyésztésének a fejlődését még sem lehet elvitatni. A nyugati marhák szaporodnak el, amelynek hasznosítása nagyobb, mint a magyar marhának. Ámde az országos átlagban körülbelül 900 litert kitevő tejelési átlag még mindig csekély. Ezt a gazda jövedelmének gyarapítása szempontjából emelni kellene, amit a gazdák rendszerint fajtaváltoztatásokkal kísérnek meg. Ehhez a tejelési átlag fejlesztéshez a keresztezések is nagy mértékben járulnak hozzá. Szólt ezután *Ujhelyi* a tejelést ellenőrző egyesületek és tejelőversenyek fontosságáról, az egyes állati betegségekről.

Dr. Weiser István a takarmányok szeretlen anyagainak jelentőségét tárgyalva, előadta azon okokat, melyek a szervezet anyagcsere megzavarását és így a különböző csontbetegségeket okozhatják. A csonttörékenységre száraz nyár után termelt vagy egyoldalúan trágyázott vagy öntözött réteken termelt széna etetésekor szokott fellépni. A csontlágulás növényekállatainknál lép fel, ha eledelük meszet nem tartalmaz. Az ismertetett kísérletek alapján mód van arra, hogy a bajoknak idejében elejét vegyük.

Groffits Gábor az ujtásokról tartott előadást a mezőgazdasági építészeti terén. A Németországon nagy gondtal és alapossággal gyűjtött statisztikai adatokat véve alapul, megállapítja, hogy hazánkban, ha áttérünk a belterjes gazdálkodásra, a gazdasági épületek közel 10 ezer millió korona értéket fognak képviselni. Tekintettel ezen tekintélyes összegre, hangsúlyozza fontosságát annak, hogy a gazdasági épületekbe eszközölt befektetéseket

arra illetékes tényezők irányítsák, mert csak így lehetne biztosítani azt, hogy az ország gazdasági épületeibe befektetett holttőke ne hasson bénítólag az ország mezőgazdasági termelésére. Rátért a gabonaszárításnak ismertetésére, a különböző rendszerű szárító berendezések bemutatása után meg a szárítási költségekre. Mindezek nagyon érdekelték a figyelmes gazdaközönséget. A nagy figyelemmel hallgatott előadás után az elnök köszönetet mondott az előadónak s a nagy érdeklődést tanúsított hallgató közönségnek.

Az országos baromfi kiállítás.

5.-én nyitották meg a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete által a városligeti Iparcsarnokban rendezett országos baromfi, házinyul és galambkiállítást előkelő és nagy közönség jelenlétében. Ott voltak a többek között az egyesület vezetősége részéről *Teleky* Józsefné grófnő, *Pirkner* János orsz. képviselő, alelnök, *Jandaurek* Vince ügyv. alelnök, *Winkler* János titkár, az OMGE. részéről, *Rubinek* Gyula igazgató és *Konkoly-Thege* Sándor dr. titkár, a Magyar Gazdaszövetség részéről *Horváth* János dr., aki egyúttal a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségét is képviselte, a főváros képviselőiben *Folkusházy* Lajos tanácsnok jelent meg. A vidéki gazdasági egyesületek titkárain, valamint a kiállítás csoportbiztosain és rendező bizottsági tagjain kívül ott voltak még *Rácz* István dr. udvari tanácsos és *Weldmann* Oszkár állatorvosi főiskola tanárai, *Baráthosy-Porzsolt* Ernőné a Házinyultenyésztők Országos Szövetségének elnöke, *Nick* Edé m. kir. udvari tanácsos, kor. urad. nyug. jószágigazgató, *Jeszenszky* Pál királyi tanácsos a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének igazgatója, *Leidenfrost* Aurél, *Serbán* János, *Szomjas* Lajos és *Darányi* Béla miniszteri tanácsosok és még igen sokan közgazdasági és társadalmi életünk kiválóságai közül.

Ghillány Imre báró földművelésügyi miniszter a kiállítás fővédnöke *Bartók* József, *Kazy* József és *Ottlik* Iván földművelésügyi államtitkárok kíséretében érkezett a megnyitó ünnepségre a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete részéről *Teleky* Józsefné grófnő elnök üdvözölte nagy tetszéssel fogadott beszéddel. Köszönetet mondva a miniszternek, hogy a védnökséget elfogadta, örömmel jelenti, hogy a kiállítás milyen fényes keretek között mozog és hogy az egyesületnek több mint háromezer baromfit sikerült a kiállításra felhozni.

Ghillány Imre báró, földművelésügyi miniszter köszönetet mondva a szíves üdvözlésért, utal a külforgalmi statisztika adataira, melyből megállapítható, hogy a baromfitenyésztésből származott bevétel

tel milyen jelentős tényező az ország anyagi fellendítésében. A kiállítás rendezésével az egyesület bebizonyította, hogy milyen üdvös működést fejtett ki már eddig is a baromfitenyésztés előremozdítása körül. Kiemeli, hogy a baromfitenyésztés főleg kisebb existenciák boldogulását van hivatva előmozdítani, ezért a földművelésügyi kormány a jövőben is minden tőle telhetőt el fog követni ezen fontos közgazdasági ág fejlesztése érdekében. Szerencsét kíván az egyesületnek további munkájához, a kiállítást zajos éljenzés között megnyitottnak nyilvánítja. Ezután a miniszter az egyesület vezetőségének kauluzolásával alaposan meg szemlélte a kiállítást.

Az O. M. G. E. közgyűlése.

Vasárnap délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, amely ezúttal is találkozója volt a gazdatársadalmi mozgalmak kiválóbb vezető egyéneinek. A közgyűlés jelentőségét nagyban emelte az a körülmény, hogy megjelent azon *Ghillány* Imre báró, földművelésügyi miniszter is, aki *Bujanovics* Sándor elnöknek hozzáintézett üdvözlő szavaira nyomban válaszolt és kijelentette, hogy minden körülmények között arra fog törekedni, miszerint a gazdatársadalmi szervezetek és a földművelésügyi minisztérium egymással egyetértésben működjenek.

Bujanovics Sándor udvari tanácsos általános figyelem közepette a következő szavakkal nyitotta meg a közgyűlést:

Tisztelt közgyűlés! Az utolsó közgyűlésünk óta lefolyt esztendő nem fogjuk a kedvező évek sorába iktatni. Elemi csapások, árvizek, záporok, nagy károkat okoztak mezőgazdaságunknak s mindehhez hozzájárult az a pénzügyi válság, a mely egész közgazdasági életünket megbénította és a gazdákat a legsúlyosabb helyzetbe sodorta. Átéltük ezeket a csapásokat s meglepődéssel konstatálhatjuk azt, hogy a nyári hónapokat követő kedvező őszi időjárás folytán a magyar gazdaközönség az ő szívósságával és tetterével teljes mértékben igyekezett arra, hogy eme elemi csapásoknak következményeit enyhítse.

A gazdaközönségnek egy részét nyugtalanítja az a körülmény, hogy a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés revíziója iránti tárgyalások folyamatban vannak. En ezeket az aggodalmakat nem osztom, mert egyrészt természetesen találok azt, hogy a megváltozott területi viszonyok folytán bizonyos irányú tárgyalások megindultak, de bizom másrészt kormányunk belátásában, hogy azt a vámvédelmet, amelyet a magyar gazdaközönség s maga a kormány is szükségesnek tartott és szükségesnek lát, hogy azt a vámvédelmet, amely mezőgazdasági ter-

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képvisellete, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

melésünknek jövőjét biztosítja, nem fogja csorbitani s az állattenyésztésünk érdekében hozott állategészségügyi intézkedéseket nem fogja megbolygatni engedni.

A lefolyt esztendőben tapasztalhattuk hogy a kedvezőtlen időjárás dacára a mi összetartozandóságunk és szövetkezeti életünk élénken fejlődött. Örömmel látjuk, hogy szövetkezeteink gyarapodnak, szaporodnak és erősödnek. E tekintetben csak utalok a mi kebelünkben kiindult szövetkezetek, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete és Gazdák Biztosító Szövetkezete legközelebb megtartott székházfelavatóünnepélyeire. Én bízom abban, hogy ez a szellem közönségünkben mindinkább terjedni és a jövőben a szövetkezeti élet még inkább erősödni fog.

Egyesületünk működéséről részletesen beszámolt a tisztelt tagoknak megküldött egyleti évkönyv.

A mai rendes közgyűlésünk napirendjére csakis az alapszabályok értelmében a közgyűlésnek fenntartott adminisztratív tárgyak vannak felvéve, amelyeket részletezni nem kívánok s ezek előrebocsátása után a közgyűlést ezennel megnyitom. (Élénk éljenzés.)

Rubinek Gyula igazgató ajánlja, hogy *Capelli* Rafael, a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet elnökét, aki Magyarország földművelése iránt állandó nagy érdeklődést tanúsít, válassza meg a közgyűlés az Egyesület tiszteleti tagjává.

Módosították ezután *Szilassy* Zoltán orsz. képviselő titkár előterjesztése alapján az alapszabályok egyes pontjait. *Mutschenbacher* Emil dr. titkár bemutatja az igazgató választmány jelentését az 1912—13. évi működésről, mit a közgyűlés helyeslően és elismeréssel vesz tudomásul. *Rubinek* Gyula igazgató jelentést tesz az 1912. évi zárszámadásokról. A közgyűlés a felelős személyeknek a felmentést megadja. Megállapították ugyan csak az igazgató előterjesztése alapján az 1914. évi költségvetést s ennek keretében új első osztályú titkári állást és társszerkesztői állást szerveztek. Az új állásoknak szervezését az tette szükségessé, hogy *Jeszzenszky* Pál királyi tanácsos, ügyvezető titkár, a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» igazgatójává választott. A közgyűlés *Jeszzenszky* Pálnak elismerését és köszönetét fejezte ki eredményes munkálkodásáért. Erdemei elismerésül tiszteletbeli ügyvezető titkárrá választották. Elsőosztályú titkárrá *Mutschenbacher* Emil drt, társszerkesztő titkárrá pedig *Konkoly-Thege* Sándor dr.-t nevezték ki. *Rusztler* Károlynak a főkönyvelői címet adományozták. *Láng* József könyvelőt állásában véglegesítették. *Darányi* Gyula dr. egyesületi ügyész jelentést tesz néhai özvegy *Kodolányi* Antalné hagyományairól, majd három szavazatszedő bizottságot küldtek ki a kilépő és elhunyt igazgatóválasztmányi tagok és a számvizsgáló bizottság megválasztása ügyében leadandó szavazatok összeszámlálására. A szavazás megtörténtéig a közgyűlés tanácskozási felfüggesztették.

Bujanovics Sándor megnyitván a

folytatólagos közgyűlést, fölkéri *Emödy* Józsefet a szavazatszedő bizottságok elnökét az eredmény kihirdetésére. *Emödy* József bejelenti, hogy a szavazatok többsége szerint a közgyűlés *Baross* János drt, *Bernáth* Bélát, *Darányi* Ignác drt, *Falusy* Árpád drt, *Forster* Eleket, *Gaál* Gasztont, *Ghillány* Imre bárót, *Kazy* József bárót, *Keglevich* Gábor grófot, *Libits* Adolfot, *Nagy* Emil drt, *Ottlik* Ivánt, *Pallavicini* György örgrófot, *Somssich* Géza grófot, *Szentiványi* Zoltánt, *Széchenyi* Emil grófot, *Szomjas* Lajos drt, *Teleki* Arvéd grófot, *Wittmann* Jánost és *Zichy* Aladár grófot 1919-ig, *Liptay* Jenőt 1918-ig, *Balogh* Elemért 1917-ig, *Jeszzenszky* Pált 1916-ig és *Pálffy* Béla grófot 1915-ig az igazgató választmány tagjaivá választották. A számvizsgáló bizottságba *Bolla* Mihályt, *Drucker* Jenő drt, *Grassl* Hugót, *Küszler* Henriket és *ráthonyi* Reusz Henriket küldték ki.

A szavazatok eredményének kihirdetése után az indítványok tárgyalására került a sor. *Rubinek* Gyula igazgató indítványára a választmány javaslata alapján az egyesület tápiószecsei gazdaságával összefüggő huszonhét magyar holdas birtoktest megvételét egyhanguan elhatározták. *Buday* Barna jelentést tett végül a többi indítványokról, melyek fölött a közgyűlés napirendre tért.

Gróf Károlyi Sándor emléklakoma.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgyűlésével kapcsolatban vasárnap déli egy órakor tartották meg a Hungária szálló nagytermében a gróf Károlyi Sándor emléklakomát, melyen majdnem kétszáz gazda jelent meg. A Károlyi serleggel *Bernáth* István mondott nagy tetszéssel fogadott beszédet.

A hegyvidéki szőlősgazdák értekezlete.

Vasárnap délután tartották meg rendkívül nagy érdeklődés mellett a «Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete» által egybehívott országos nagygyűlést is, melyen az agrár szőlőkölcsön tartalékalapjának visszatérítése ügyében foglaltak állást az ország szőlősgazdái. A gyűlésen *Zselénszky* Róbert gróf elnökölt. A földművelésügyi kormányt *Lónyay* Ferenc dr. miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztert pedig *Valkó* Lajos dr. osztálytanácsos képviselte.

Zselénszky Róbert gróf nagy figyelemmel hallgatott megnyitó beszédében üdvözölte a megjelenteket. Köszöntvén a kormány képviselőit igen nagy fontosságot tulajdonít a szönyegen lévő kérdésnek. Nézele szerint az agrárszőlőkölcsönből visszatartott tartalékalapot jogosan kérhetik a szőlősgazdák. Jogosan pedig azért mert a kölcsönvevő közönségnek nem állott rendelkezésére egy olyan szerv, amelyel ellenőrizhette volna a veszteségeket. Ilyen szerv hiányában a bank, illetve az állam méltán felelős a be nem hajtott összegekért a szőlősgazdák szemben, kiket a mostoha gazdasági viszonyok is igen súlyosan érintenek.

Az elnöki megnyitót követő zajos éljenzés lecsillapulta után *Molnár* Imre a

nagygyűlést összehívó bizottság munkájáról tett jelentést, bemutatván a kormány elé terjesztendő emlékiratot. *Bernáth* Béla orsz. képviselő a tokaji érdekeltség részéről helyesli, hogy az agrár szőlőkölcsön tartalékalapja kiszolgáltassék az adósoknak, mert a szőlők pótlást igényelnek és ujabban is telepíteni kellett. Panaszképpen előterjeszti, hogy noha Tokajhegyaljára külön törvényt hoztak az agrárkölcsönök huszonöt év alatti kamatmentes visszafizetése tárgyában, a törvényt nem hajtják végre. Az agráradosok ellen zálogjogi bekebelezések vannak folyamatban, sőt a legutóbbi 600.000 korona kölcsön prolongálása sincs engedelmelve. *Valkó* Lajos dr. pénzügyminiszteri osztálytanácsos megnyugtató kijelentései után, *Bródy* Bódog szólalt még fel, mire *Drucker* Jenő királyi tanácsos, egyesületi igazgató felolvasta a *Molnár* Imre által bemutatott terjedelmes emlékiratot, melyben a szőlősgazdák az agrár szőlőkölcsön tartalékalapjára befizetett összegek kamatoskamatokkal való visszafizetését kérik.

A nagygyűlés lelkes éljenzéssel fogadta az igazgató által szerkesztett emlékiratot. *Puteány* Géza báró az agrárkölcsön után szedett aránytalan kamatterhek miatt panaszkodik. *Bálint* József dr. szerint a kormánynak még anyagi áldozatok árán is segítenie kell a szőlősgazdákon. *Lónyay* Ferenc dr. fölvilágosításai után, *Hirsch* Antal, *Portelek* László, *Szücs* Jenő, *Bódy* Bódog és *Molnár* Imre beszéltek, mindannyian erős hangon követelvén az emlékiratban körvonalozott kérelem teljesítését.

A memorandumot küldöttség fogja a kormány elé juttatni. A nagygyűlés az elnök elttetésével ért véget.

A G. E. O. Sz. közgyűlése.

A vasárnapi jelentős gazdatársadalmi események lezajlása után tartotta meg a «Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége» a Köztelek-székház nagytermében XVIII. évi nagygyűlését a vidéki gazdasági egyesületek és egyéb érdekképviseltek rendkívül élénk részvétele mellett *Bujanovics* Sándor udvari tanácsos elnöklésével. A földművelésügyi kormányt *Ottlik* Iván államtitkár, a kereskedelmi minisztert *Emich* Gusztáv dr. miniszteri tanácsos, a pénzügyminisztert pedig *Grünn* János miniszteri tanácsos képviselték. *Bujanovics* Sándor elnök szíves szavakkal üdvözli a megjelenteket, majd köszöntvén a kormány kiküldötteit, az ülést megnyitja. *Fabricsius* Endre titkár jelentést tesz a képviselletekről, majd előterjesztése alapján rendezték a tagsági ügyeket is. *Szilassy* Zoltán orsz. képviselő titkár beszámol a szövetségi iroda működéséről különös tekintettel a gazdasági egyesületek egységes működését biztosító intézkedések életbeléptetésével kapcsolatos munkálatokra. Előterjesztéseinek jóváhagyása után meleg ünneplés közt *Darányi* Ignác kért szót és általános figyelem közt beszélt az aktuális vám- és kereskedelmi politikai kérdésekről.

A mindvégig általános figyelemmel és

tetszéssel kísért előadása végén a következő határozati javaslatot terjeszti be kíván annak elfogadását:

«A magyar mezőgazdaság jelenlegi vámvédelmének és állategészségügyi oltalmát nem nélkülözheti, ennél fogva változatlanul ragaszkodik a minimális gabonavámokhoz, az óriási forgalomnak a kiegyezés tartamára biztosított tilalmához, a levágott állapotban a balkánról behozható állatlétszám összekontingenséhez, nemkülönben az élőállatbehozatal és átvitel tilalmának fenntartásához. Minden oly törekvést, mely a mezőgazdaság és ipar között e téren létrejött egyensúlyt a balkáni külkereskedelmi szerződések revíziójának ürügye alatt egyoldalúan már a kiegyezés lejártát előtt is megbolygatni akarja, elítéli és a jelen nyomasztó és egészen kivételes pénzügyi hitel és gazdasági viszonyok között kihatásában nem csak a mezőgazdaságra, hanem az iparra és kereskedelemre nézve is a legsúlyosabb következményekkel járóknak nyilvánítja és aggályát fejezi ki a külkereskedelmi viszonyok szabályozása tekintetében a folyó évben lejáró tágkörű felhatalmazás célba vett egységes meghosszabbítása felett. A GEOSz. felhívja az OMGE-t, hogy a Gazdaszövetséggel és egyéb gazdasáradalmi szervezetekkel, valamint az Osztrák Zentralstellével egyetértésben ezen állapot megvédésére a szükséges lépéseket a legsürgősebben tegye meg. Egyben felkéri az Országos Szövetség a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központot, mint mezőgazdasági vámpolitikai érdekeink kizárólag illetékes közegét és képviselőjét, hogy mielőbb állítson össze részletes kimutatásokat a mezőgazdasági termények különösen pedig a szarvasmarha és sertésárak csökkenéséről és ezzel szemben statisztikai adatokkal mutassa ki, hogy ezen tetemes árcsökkenést a husarak arányos leszállítása párhuzamosan nem követi és a fogyasztók érdeke eképpen a közvetítés visszaságai által jogtalan hátrányt szenved.»

Ollik Iván földmívelésügyi államtitkár részletesen válaszolt Darányi Ignác hatalmas beszédére és kéri a nagygyűlést, hogy azon veszedelmektől ne tartson, a melyek Darányi Ignác öccsellenciáját javaslatára benyújtására indították, mert a kormány nevében kijelenti, hogy az agrár érdekek csorbítását megengedni nem fogják semmi körülmények között.

Wittmann János orsz. képviselő bár megnyugtatónak tartja az államtitkár kijelentéseit, mégis a merkantil törekvésekre való tekintettel a legerősebb szervezkedésre szólítja fel a gazdákat.

OsztróLuczky Miklós szerint a gazdaságközönség ragaszkodik régi álláspontjához. Ellenzi az élőállatbehozatal és a huskontingens felemelését. A Darányi által benyújtott határozati javaslatot elfogadja.

Ollik Iván államtitkár megnyugtató kijelentéseket tesz az órlési forgalom és a huskontingens tekintetében, melyekkel szemben OsztróLuczky aggályait fejezte ki. Hangsúlyozza, hogy mint azelőtt, úgy

1917-en tul is érvényt fog szerezni a kormány az ország igazi érdekeihez fűződő kívánalmaknak.

Végül Darányi Ignác szólalt még fel, mire a nagygyűlés az államtitkárnak nyilatkozatát köszönettel tudomásul vette és a határozati javaslatot egyhanguan elfogadta.

Desseffy Aurél gróf az Ausztriában leleplezett kivándorlási üzelmekre hívja fel a figyelmet. Magyar szempontból megvilágítván a kérdést a következő határozati javaslatot nyújtja be:

Kérje fel a nagygyűlés feliratilag a belügyi kormányt, hogy a kivándorlás körül tapasztalt visszaéléseket teljes szigorral torolja meg s az e tárgyban kiadott rendeleteket szigorubban hajtsa végre a hajóstársaságokkal szemben is. A kirótt bírságokat minden egyes esetben vonja le a hajóstársaságok biztosítékából, gyakoribb visszaélések esetén pedig mondja fel az illető társaságnak a szerződését. Elvként mondassék ki továbbá, hogy a jövőben új szerződést csakis az állami ellenőrzés teljes érvényesülésének biztosítása mellett lehessen kötni. Végül szükséges, hogy a kormány, az osztrák kormánnyal megállapodást létesítsen, amely szerint a védkötelezettség alatt állók, amennyiben a kivándorlásra engedélyt nem nyertek feltartóztatandók s illetőségi helyükre vissza szállítandók.

Mailáth József gróf ismerteti a kivándorlási tanács munkálkodását és nagy hibának tartja, hogy a tanácsban olyanok is helyet foglalnak, kik érdekelve vannak egyes hajóstársaságoknál. Mint a tanács elnöke megnyugtatta a Szövetséget, hogy a delegációk munkája után foglalkozni fognak az időszerű kivándorlási kérdésekkel.

A Szövetség a felvilágosítást köszönettel tudomásul véve, Desseffy Aurél gróf javaslatát egyhanguan határozattá emelte.

Szilassy Zoltán bemutatta ezeketán a szövetségi évkönyvet. Módosították a GEOSz. alapszabályának egyik szakaszát, majd jóváhagyták a zárszámadásokat és elfogadták az 1914. évi költségvetést.

Előadások a kartellekről és földbirtokpolitikáról.

Szilassy Zoltán tartott a nagygyűlés után előadást a kartellekről. Kifejti, hogy a kartellügy szabályozásának abból az alapelvből kell kiindulnia, hogy a kartellek mint a korlátlan verseny szabályozói gazdasági és szociális tekintetben hasznos alakulatok, de ezt a hasznos jellegüket működésükben korlátok közé szorításával és kizsákmányoló tendenciájuk lehetetlenné tételével kell biztosítani. Ugyan ezért annak idején a Mándel-féle törvényjavaslati szervezetet, amely a kartellek jogi viszonyait volt hivatva rendezni, örömmel üdvözli és megvalósítását sürögősen tartja. Szükségesnek tartja a kartellek gazdasági és jogi helyzetének rendszabályozását, hogy a kartell szerződések-ből eredő jogi konzekvenciák a kartelltagokra nézve törvényileg biztosítottassanak.

Természetes, hogy a kartellek jogi elismertetése csak oly módon történhetik, hogy az se monopoliumok alkotására ne legyen, se pedig a fogyasztók, a munkások s a kartellen kívül álló termelők és közvetítő kereskedelem érdekeit károsan ne érintse. Annyira szükséges a kartellek jogi elismerése és oly kevésbé megengedhető, hogy a tisztán spekulációra alakult speciális ringek jogi védelemben részesüljenek, sőt ezeknek megfelelő büntetésekkel való tilalmazását feltétlenül szükségesnek tartja. Nem tartja célravezetőnek a Mándel-féle törvényjavaslat azon intézkedését, hogy a kartell működése ellen csak a kereskedelemügyi miniszter emelhet az ügyesség útján panaszt, mert a kereskedelemügyi miniszter, mint az ipar érdekeinek hivatott képviselője érdekelt félnek tekinthető, különösen, mikor állami segélylyel, vagy egyéb kedvezményekkel támogatott és kartellben lévő vállalatokról van szó. Végül a törvény tiltó határozmányainak érvényesítése végett föltétlenül megkövetelendőnek tartja, hogy a meg hozandó kartelltörvény megszégése, vagy kijátszása és az ezáltal létrejött tisztességtelen verseny szigorúan büntetessék.

Szilassy az elmondottak értelmében javaslatot terjeszt a nagygyűlés elé, melyhez egyhanguan hozzájárultak.

Tokaji László, az Erdélyi Gazdasági Egyesület titkára tartott végül előadást «Új honfoglalás Erdélyben» címen, amelyet lapunk vezető helyén egész terjedelmében közlünk.

Cs. László László teljes elismeréssel szól Tokaji László előadásáról. Kéri az előadás széles körben való terjesztését. Végül OsztróLuczky Miklós — ki közben átvette az elnöklést — utal az O. M. G. E. nemzeti földbirtokpolitika tárgyában korábban elfoglalt állásfoglalásaira és méltóan pártolja László László javaslatát. A nagygyűlés az elnök elttetésével ért véget.

Községi utak fásítása tűzrendészeti szempontból.

Irta:

Csérer Gyula

Zombor sz. kir. város főkertésze.

Amint indokolt az, hogy a városnak magas, emeletes házakkal szegélyezett utcái szépiészeti és közegészségügyi szempontból népesíttetnek be fasorokkal, vagy pedig közgazdasági szempontok figyelembe való vételével a községek utcáira gyümölcs vagy pedig szederfát ültetnek, azonképen nem csekély jelentősége van az utcafásításnak, főképen községekben a fentiekben kívül tűzrendészeti szempontból is.

Bizonyos mértékben talán különösnek látszik az, hogy a fásítás kérdésével ez a szempont kapcsolatot képez, mert hiszen erről vajmi keveset hallottunk, vagy olvastunk s az igazság szerint a tényleges fásításnál ez a kérdés igen kevés esetben vagy talán egyáltalán nem jutott érvényre.

Ha azonban közelebb lépünk a kérdéshez s tüzetesebben vizsgáljuk azt, hogy tűz esetén milyen hordereje lehet a fásításnak, akkor rövidesen rájöhettünk arra, hogy ezzel

a kérdéssel nem felesleges dolog bővebben foglalkozni

Tűzrendészeti szempontból fásítás tekintetében a város lakosainak megfigyelései és tapasztalatai csak hézagok lehetnek, mert hiszen az emeletes házakkal szegélyezett utcák és terekre ültetett fasorok tűzvész esetén védelmet nem nyújthatnak. De viszont aztán az is igaz, hogy faluhelyen annál gyakoribb az az eset, hogy akár facsoportok, akár pedig csak magányosan álló magas, terebélyes fák akadályozzák meg a tűz tovaterjedését.

Noha nem áll rendelkezésünkre hiteles adat arra nézve, hogy hány esetben volt az élőfa a meggátlója a tűz tovaterjedésének, de több évi megfigyeléseink és szavahihető hivatásos tűzoltók tapasztalása alapján merjük állítani, hogy faluhelyen vagy városok külterületein száz tüzeset közül harminc esetben az élőfa akadályozta meg a tűz tovaterjedését. Következésképpen tehát minél több, nagyobb terjedelmű a fásítás, annál bizonyosabb az, hogy a tűzokozta kár csekélyebb. Ha tehát utca fásításról van szó, akkor ezt a körülményt is számításba kell venni annál is inkább, mert hiszen ezzel is csak közgazdasági előnyöket lehet biztosítani a falu lakosságának.

Általánosságban minden élőfaféleség lehet kisebb-nagyobb mértékben akadályozója a tűz tovaterjedésének; de részletesen nézve a dolgot, mégis inkább csak olyan fafélések alkalmasak erre a célra, amelyeknek magasra növekedő tulajdonságuk van és melyeknek koronája inkább szétterülő s sűrű lombozata szokott lenni. A lomblevelű fafélések közül, mint amelyek egyuttal utra, fásításra is alkalmasak, figyelmet érdemelnek első sorban a juhar félek, továbbá szil, boglár, kanadai nyárfa és kőrisfa, majd aztán a vadgesztenye, papírszeder és hársfa, mint amelyek nemcsak szép növekedésükkel díszítik az utcát, de különböző növekedésű és sűrűségű koronájukkal mindenkor akadályoztatják a tűz tovaterjedését.

A bálványfa bár koronája nem eléggé sűrű, mégis mert gyorsan és magasra növekedő s az egyedüli fafélése, mely szikes talajban a legjobban növekedik, szintén ajánlható ily fásításra.

Szándékosan hagytuk utoljára a akácát, mely bár egyike a leggyorsabban növekedő fafélése és vizenyős talajt kivéve, mindenütt igen jól fejlődik, de a tűz meggátlásra mégsem egészen alkalmas, mert mint köztudomású nyers állapotban is könnyen ég, ugyancsak a tüvelű fafélések is ily elbírálás alá esnek, ellenben a japáni akác inkább megfelel azért is, mert igen terjedelmes koronát fejleszt rövid idő alatt.

A gyümölcsfák közül, bár évtizedek keltenek, hogy a tűzzel szembe védelmet nyújtsanak, a diófa, cser és almafák érdemelnek figyelmet, csontár félek, mint: cseresnye, meggy, szilva stb. már kevésbé ajánlhatók, bár nem ritka eset az sem, hogy az udvaron, vagy kertben álló ilyen féle facsoportok szintén nyújthatnak némi védelmet tűz esetén.

Ha tehát az a szándék nyilvánulna az utcafásításnál, hogy a kiültetett fák egyuttal védelmül szolgáljanak tűz esetén, főképen faluhelyen, van reá mód, hogy ezt az igényt

is kielégítsék a fák, csak a kapcsolatot kell keresni a fa igényességét az éghajlattal és a talajjal szembe.

EGYLETI ÉLET.

Az E. G. E. Gazdatiszti Osztályának tagjai. A múlt héten kiküldött gazdatiszti osztályi taggyűjtő iver rendre kezdenek visszaszármazni több kevesebb aláírással. Első helyen említjük a taggyűjtők között Elekes Árpád harasztosi uradalmi intéző nevét, aki már eddig egymaga hat tagot szerzett agilitásával az E. G. E. Gazdatiszti Osztályának. Az eddig rendes tagul jelentkeztettek névsora a következő: *Elekes Árpád* urad. intéző (Harasztos), *Neményi József* jászágfelügyelő (Szilágycseh), gyalui *Rosenberger Sándor* nagybérlő (Szászfenes), dr. *Bittera Miklós* gazdasági akad. s-tanár (Kolozsvár), *Bottha Sándor* intéző (Hadrév), *Balázs Miklós* (Nagyölyves), *Deák Mihály* (Aranyösgyeres), *Kelemen Bernát* (Koppánd), *Pete Endre* (Marosbogát), *Daszkel Ignác* (Keresztes). A megszűnt Erdélyi Gazdatiszti Egyesület alapító tagjai az E. G. E. Gazdatiszti osztályának is alapító tagjaiul tekintetnek, miután az általuk összehozott egyesületi alapítók az E. G. E. kezelésébe ment át és az most a gazdatiszti osztály alapítókéjét fogja képezni. Alapító tagjai ezek szerint a gazdatiszti osztálynak: báró *Bánffy Ernő* (Kolozsvár), *Erd. Róm. kath. Státus* (Kolozsvár), *Jakab László* (Kolozsvár), báró *Jósika Gábor* (Kolozsvár), báró *Kemény Pál* (Malmfalva), *Lészai Ferenc* (Magyargorbo), *Mihályi Zoltán* (Kolozsvár), gróf *Teleki Arvéd* (Drassó), gr. *Teleki László* (Gyömrő), *Tokaji László* (Kolozsvár), gr. *Wass Albert* (Mezőzáh), *Zalatnai* kénkorand ipari r-t. (Budapest). Ezek szerint eddig már 22 tagja van az E. G. E. Gazdatiszti osztályának és abban a biztos reményben hogy az erdélyi gazdatiszti és erdőtiszt karnak kivétel nélkül minden egyes tagja ismeri a gazdatisztek és erdőtiszt egy erkölcsi testületbe való tömörülésnek a nagy fontosságát és messze kiható jelentőségét, hisszük, hogy tömeges tagul való jelentkezésükkel lehetővé teszik az E. G. E. Gazdatiszti osztályának mielőbbi megalakulását. Taggyűjtő iverket és alapszabály tervezetet az E. G. E. titkári hivatala (Kolozsvár, Attila-u. 10.) kívánatra készséggel küld díjtalanul.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK

Az állatvásárterek közlekedés céljaira való igénybevétele. Több felmerült esetből kifolyóan szükségessé vált tisztázni azt a kérdést, hogy az 1888: VII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 40.000—888. számú rendelet 31. szakaszából következő az is, hogy az állatvásártérrel a rendes állatforgalom és közlekedés céljaira igénybe venni nem szabad, hanem arra csak az eladás céljából vásári napokon felhajtott állatok kerülhetnek. Erre nézve az országos állategészségügyi tanács véleményének meghallgatása után mihez tartás végett a következőkről értesítette a földművelésügyi miniszter a törvényhatóságokat: Minthogy az országban nagy számmal vannak oly községek, még a jelentékenyebb vásárforgalommal bírók között is, melyeknek vásárterein mezzei, községei vagy törvényhatósági közutak vonulnak keresztül, ennél fogva az idézett rendelet szakasz fenti szigorú értelmezése esetén kifogás alá eső vásártereknek más helyre való áthelyezése valószínűleg szükségessé, miután a vásártérrel átszelő utak a legtöbb esetben sem meg

nem szüntethetők, sem más irányba nem terelhetők. Tekintettel azonban a vásárterek áthelyezésével járó pénzügyi és egyéb nehézségekre s figyelemmel azokra a fontos közgazdasági érdekekre, melyek az országos állatvásártereken átvonuló közutak további fenntartásához fűződnek s minthogy végül ezen utak használata ellen állategészségügyi szempontból eddig nem merültek fel nyomósabb észrevételek, a helyi viszonyok által kellőleg indokolt esetekben megengedhető, hogy az állatvásártereken átvonuló közutak a vásári időn kívül a rendes közlekedés és állatforgalom céljaira továbbra is használtassanak. Feltétlenül szükséges azonban a körrendelet szerint, hogy minden vásár után a vásártéren maradt trágya és egyéb hulladék azonnal összetakarítsassék és kellő fertőtlenítés után elszállítsassék. Az állatvásártéren átvonuló közutak vásári napokon korlátokkal lezárandók, kivéve azt az esetet, midőn ezen utaknak a térre való benyílása egyszerűsmind a vásártér bejáró kapuját is szolgál, melyen keresztül az állatokat a vásártérre bocsátják.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A miniszterelnök a szaksajtó helyreigazítási kényszeréről. A „Köztelek” egyik múlt hónapi számában szigorú bírálatot közölt egy igen nagy reklámmal forgalmazott műtrágyának trágyaértékét illetően, mire az új trágyát forgalombahozó gyár levelet intézett az egyesület igazgatóságához, amelyben helyreigazító közlemény közzétételét követeli s ennek megtagadása esetére fenyegetőleg hivatkozik a tervbevetett új sajtótörvény helyreigazítási kényszerére is. Az O. M. G. E. a sajtótörvénnyel hivatalosan nem foglalkozott ugyan, de a fent említett eset kötelességévé tette, hogy a kérdést felterjesztésben hozza a miniszterelnök tudomására s egyuttal feltárja előtte azokat a következményeket, amelyekkel a helyreigazítási kényszer vonatkozó szakaszának végrehajtása a gyakorlatban járn fog. *Tisza István* gróf miniszterelnök soron kívül választott az egyesület felterjesztésére. Nézete szerint a szaksajtó szempontjából a helyreigazítási kényszerrel szemben kifejezésre juttatott aggodalmak bizonyos tévedésen alapulnak. A törvény, — ugymond a miniszterelnök leirata — nem cáfolatra, hanem helyreigazításra ad jogot abban az esetben, ha valakinek kárt okozó valótlán tények közöltettek egy időszaki lapban; így az egyesület által felhozott esetben helyreigazítási joga volna a szóban forgó műtrágyagyárnak, ha az általa forgalomba hozott termék analizálására s a vele tett kísérletekre vonatkozó konkrét adatok valótlannak volnának. Az a körülmény azonban, hogy a gyár a lapban közölt analízissal, vagy kísérleti eredményekkel szemben, esetleg más vegyvizsgálatra és másutt tett kísérletekre támaszkodhatnék, vagy, hogy a lap által felhozott tényekre épített konzekvenciákat helyeseknek nem tartja, nem adhat részére jogcímet arra, hogy ezen kedvezőbb eredményt feltüntető más tényeknek, vagy az ügyre vonatkozó polenikus megjegyzéseknek közlését kívánhatná. A helyreigazítási kényszer új intézmény nálunk s a miniszterelnök leirata szerinti természetesen idegenkedést kelt a sajtó azon munkásiban, akik az eddigi állapotba beleérték magukat. Hivatkoznak azonban mindazon államok példájára, melyek a helyreigazítási kényszer intézményét régóta ismerik, annak bizonyítékul hogy ez a jog egyáltalán nem jár azokkal a gyakorlati alkalmatlanságokkal, amelyekről az érdekelt körökben minálunk félnek. Az O. M. G. E. válaszmánya reményének adott kifejezést, hogy a miniszterelnök interpretációja a törvény szövegében is félreérthetetlenül érvényesülni fog.

— Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület Szilassy Zoltán orsz. képviselő elnök-lésével választmányi ülést tartott, amelyen több új tag felvétele után örömmel vették tudomásul, hogy az egyesület taglétszáma 2675-re emelkedett. Elfogadták az elnök által bemutatott szám-adásokat, melyeket a közgyűlés elé terjesztenek. Felkérlik a földmívelésügyi kormányt, hogy a mostaninál nagyobb mennyiségű mézelő facse-metét bocsásson a méhészek rendelkezésére. Az egyesület kezelésében létesítendő biológiai meg-figyelő állomást a székesfőváros területén állít-ják fel és ennek támogatására felkérlik a föld-mívelésügyi minisztériumot is. Örömmel vették tudomásul, hogy a pénzügyminiszter a méhek téli etetésére az idén is több métermázsa dena-turált nyéis cukrot engedélyezett. Jövő ősszel denaturált kristálycukorral is kísérleteket fognak végezni. Több új méhészeti egyesület alapsza-bályainak véleményezése kapcsán tudomásul szolgált, hogy a Délmagyarországi Méhész Egyesület belépett a Méhészeti Egyesületek Or-szágos Szövetségébe. Szilassy Zoltán beszámolt a magyar, német és osztrák méhészek berlini vándorgyűléséről és kiállításáról. Az utóbbin az összes magyar kiállítók oklevelet nyertek, az egyesület pedig a csoportkiállítások legnagyobb díját, azonkívül egy tisztelet díjat kapott. Rész-letes tárgyalás alá vették a magyar, német és osztrák méhészek jövő év folyamán Pozsonyban rendezendő vándorgyűlésének és kiállításának ügyét, aminek irányítására és előkészítésre Szil-assy Zoltán orsz. képviselő elnök-lésével Csepely Pált, Erdős Lajost, Fabricius Endrét, Krenedics Ferencet, Krollop Alfrédot, Kubinyi Endrét, Reihn Jakabot, Sulyok Mórt, Smerfnik Jánost és Válló Jánost küldötték ki.

— Az állam vasbánya vásárlásai Er-délyben. Teleszky János pénzügyminiszter a múlt héten törvényjavaslatot nyújtott be a m.kir. állami vasgyárak vasércszükségletének biz-tosítása érdekében teendő némely intézkedésekről. A javaslat szerint felhatalmaztatik a pénz-ügyminiszter, hogy az állami vasgyárak vasérc-szükségletének fokozottabb biztosítása érdekében Torda-Aranyos vármegyében Torockó község határában, a volt bányamegye területén és azon kívül lévő vasércelőfordulásnak Miklós Gyula dr., valamint Gálócsy és Bánó budapesti lako-soktól, továbbá az Udvarhelymegyében Magyar-hermány község határában fekvő bodvaji banya-jogosítványoknak Lantszky örökösöktől, végül a szepességi Arthur védnevű bányateleknek Jakobi Ottokár báró kassai lakostól tartozéka-ikkal együtt való megvételére, 1,544.600 koronát igénybevehessen. Örömmel szolgál, hogy a három bányavásárlás közül kétfő erdélyi, mert reméljük, hogy a munka alkalmat s a nép ke-reseti viszonyait ez jelentékenyen emelni fogja a nép jólétének fokozására.

— Az idei végleges terméseredmény. A földmívelésügyi minisztérium ez idén a vég-leges terméseredményekről szóló kimutatást a szokottnál is korábban tette közzé. Míg más-kor január havában történt csak ezen vég-leges eredmények közlése, addig ez idén a központi statisztikai hivatal korábban dolgozta fel a beérkezett adatokat és így már most tájékozódhatunk a végleges terméseredmények-ről. Ezzel az évről-évre gyorsabban történő közléssel a földmívelésügyi minisztérium és a központi statisztikai hivatal is a gazdaközön-ség elismerését érdemli ki, mert hiszen e vég-leges eredmény adatainak minél előbb való közlése a gazdatársadalom legszélesebb réte-geinek érdeke. A végleges terméseredmények e kimutatás szerint őszi búzából 3908 millió, tavaszi búzából 211 millió, tehát búzából ös-zsesen 4119 millió q; rozsából és kétszeres-ből 1327. tavaszi és őszi árpából 1738, zab-ból 1448, tengeriből 4624, burgonyából 4875, a cukorrépából 4775 millió q, míg dohány-ból 664.197 mm. termett. A felsorolt termé-nyek legtöbbjénél valamivel nagyobb a vég-leges terméseredmény, mint volt a legutolsó miniszteri becslésben. A buza végleges termés-eredményéből kitűnik, hogy meglehetősen cse-

kély buza készletünk volt az idei kampány-ban és ez is az oka annak, hogy a készáru beszerzése nehézségekbe ütközik.

— A szőlők állapota. A szőlészeti és borászati felügyelők jelentései szerint a nagy-enyedi kerületben (Alsófehér, Hunyad és Sze-ben vármegyék) a szőlő szedése befejezést nyert. Új bor még sok van eladó. A dicső-szentmártoni kerületben a fedést szintén el-végezték, az új bor ára 45—60 K. A maros-vásárhelyi kerületből jelentés nem érkezett. A Szilágyságban — a magán értesülések sze-rint — a termés a tavalyinál 75%-kal keve-sebb, a cukorfok 5%-kal magasabb.

A Dr. Borovszky-féle szagosított

BOROLIN

a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolingyárban
Budapest, II., Margitrapart 45. sz.
Próbaiüveg 50 fillér.

— Követendő példa. A kolozsvári Gaz-dasági Egyesület e hó 6-án tartotta meg folyó évi állatdíjazását, amelyen az egyesület vá-lasztmánya határozatából, csak azon teheneik-kel vehettek részt, a kiscadák, amelyek az idén lefolyt éves tejelő versenyen részt nem vettek, el-akarván kerülni ezzel azt, hogy egy kiscadza esetleg kétszer is ki legyen tüntetve egy évben az egylet részéről, ugyanazon állatáért. A bi-ráló bizottságban részt vett kiscadák, dr. Török István elnöklété alatt egyhangulag ki-mondták, hogy javasolni fogják a választmány-nak, hogy a jövő évtől kezdve, csakis azon állatok legyenek díjazásra bocsájthatók, a melyek az Erdélyi Jellegű Magyarfajta Szarvas-marhát Tenyésztők Egyesülete törzskönyvébe bejegyeztették. Vajha ezen határozatot minél több vármegyei gazdakör is magáévá tenné. A díjazáson a kirendeltség és a gazd. felügye-lőség részéről Wolszky Győző, a gazd. akad. részéről Schandl József, az E. G. E. részéről pedig Török Bálint s. tükár vett részt a bíráló-bizottságban.

— Az osztrák szeszadó törvény. Hosz-szu vajadás után végre folyó évi novem-ber hó 25-én az osztrák birodalmi tanács képviselőháza névszerinti szavazásban 153 szótöbbséggel megszavazta az új szeszadóról szóló törvényjavaslatot, a mely 1914. év február hó 1-én lép életbe, feltéve, hogy addig a személyi adójöve-delemről és az átutalásról szóló törvény-javaslatok is törvényerőre emelkedtek és ezzel az ugynevezett kis pénzügyi tervezet teljes egészében megvalósult. Az új szesz-adótörvény szerint Ausztriában a szesz-adó a kontingens szesznél literenként 50 fillérről 1 korona 40 fillérre emelkedik, az exkontingens szesznél pedig 1 korona 60 fillérre. Átmeneti intézkedés gyanánt pedig a szeszadóreform törvényerőre emelkedése után a forgalomban lévő szesz és szeszkészletek pótlólag az új adó-lételek szerint lesznek megadóztatva. Fel-említendő még, hogy a kormány bizony-os előfeltételek mellett fel van hatal-mazva arra, hogy az üstön főzőkre a ter-melési adó helyett fogyasztási adót ves-sen. Különösen jellemző, hogy az osztrák kormány a különböző pártokkal való igen beható és évekre terjedő tárgyalás után is az új szeszadótörvényt csak az-zal a megszorítással tudta megszavaz-latni, hogy amennyiben a szeszadóból fo-lyó állami bevétel a jelenlegi 78 millió korona bevételt meghaladná, a többlet

156 millió korona bevétel erejéig külön-böző kulturális célokra a tartományok-nak átadandó, minek következtében Ausz-triában a kormány, az új szeszadó ut-ján nagyobb adójövedelemhez csakis ab-ban az esetben jut, ha a szeszadóból szár-mazó jövedelem a 156 millió koronát meghaladja. A kormánynak ilyenformán a szeszadó emeléséből egyelőre valami na-gyobb jövedelme nem lesz és csak abban az esetben remélheti állami bevételeinek ezuton való fokozását, ha Ausztriában a szesz fogyasztása a mainál nagyobb mér-veket ölt.

Tudvalevő, hogy nálunk a szeszadó-ról szóló törvény hasonló alapelvek sze-rint azonban megszorítások nélkül az 1908. évi XXVIII. t.-c.-ben már életbe-lépett és míg mi ilyenformán a termelt szesz után már közel hat éve fizetjük a magasabb adótételt, az osztrákok velünk szemben sokkal előnyösebb helyzetben voltak. Mindenesetre örömmel üdvözl-jük, hogy végre Ausztriában is életbe lé-pett az a törvény, amelynek hiánya ed-dig a magyarországi szeszkészítmények kivitelét Ausztriába teljesen lehetetlenné tette, a határszéleken pedig az olcsóbb osztrák szesz becsempészését elősegítette.

— A felsőszentmártoni gazdakör köz-gyűlése. Impozáns ünnepély zajlott le e hó 6-án Felsőcsernátonban. A gazdakör és annak leányintézményei tartoták évi rendes közgyűlésüket. György Albert ig-tanító vezetésével a dalárda élénkelte a himnusz; majd Megyaszay Mihály telkész tartott nagyszabású megnyitó beszédet. Beke Ráfael a gazdakör jelentését ol-vasta fel, mely szerint a gazdakörnek van 4000 kor. értékű modern gépraktára, hid-mérlege s 6000 koronás 1 holdnyi telke. Életre hívta az állatbiztosító, fogyasztó szövetkezeteket, méhész kört, legeltetési társaságot, postaügynökséget, mintagaz-daságot, csapadék mérő állomást, községi kutat, alkoholelleses ligát, munkáspénz-tárt, rendeztek kiállítást, méhész tanfolya-mot, előadásokat, kukorica versenyt stb. Czerék Boldizsár tett ezután jelentést a fogyasztási szövetkezetéről. György Al-bert ig. tanító az állatbiztosító szövetke-zetről, mely 1911-ben alakult 34 taggal s ma 64 tagot számlál. Biztosítva van 141 állat 30070 kor. értékben. Kárt fizet-tek 1911 óta 758.40 kor.-t. Henter László tett jelentést ezután a legeltetési társaság működéséről. Tagok száma 152. Terület 500 hold. Május 1-től okt. 1-ig kijárt 146 darab marha; legeltetési díj ára 8 kor. Bölöni Antal a méhész kör jelentését is-mertette. A kör részt vett és kitüntetésekkel nyert a kolozsvári és a berlini kiállítások-on. Tagjaiknak hozatott adómentes cuk-rot, gépeket, ültettek akácot és más mé-zelő növényeket. Az ifjusági egyletről: Szabó János tett jelentést. Az ének- és zenekarról: Bajka János. A biblia kör-ről: Veres Dénes. Az alkohol ellenes ligá-ról: Bölöni Mór. E jelentés szerint a fel-nőtt férfiak közül egy pár, az ifjak közül jó néhány fogadta fel a káros pálinkától való tartózkodást. A gazdakörbe jár al-koholelleses lap s az ott hallottak, de még inkább a sok szomorú példa megér-lelték elhatározásukat. Bátran hangoztat-ják, hogy a pálinka undok, fertelmes ital, mely sem erőt, sem meleget nem ad, el-rabolja az egészséget, vagyont becsüle-tel, feldulja a házi békességet. Irtóztató hogy az állam nem látja be, hogy pénz-ügyileg is sokkal többet elvisz, mint a mennyit hoz az italadó, mert börtön, kór-ház, tömegtelen kell e miatt. Az Émke népkönyvtárról Solym Géza, a Gazd. munkás Cselédségély és Magyarországi Munkások Rokkint Nyugdíj Fiók pénztá-ráról: Virág János, a Gazdakör Bizt. Szó-

vetkezetéről: Rákosi Gyárfás. tettek jelenlést. A gazdakör az 1908. évben vállalta el ez áldásos gazdasági intézmény képviselését, mely évi 125 kor. tiszta jutalékkal járul hozzá a háztartás megszilárdításához.

Megyaszi Mihály ref. lelkész ismertette ezután a jövő évi gazdag munka-programmot általános figyelem közepette.

Jelentések lezajlása után **Losonczy Dezső** szólalt föl, csodálatát fejezte ki az egész vármegyében páratlanul álló lelkes, céltudatos munka iránt s köszönetét fejezte ki az egyház és iskola embereinek, akik valóságos önfeláldozással vezetik az óriási kiterjedt munkát. Reményét fejezi ki, hogy a mint eddig, úgy ezután is a miniszterium segíteni fogja a törekvő kis székhely községet.

László András szavalata után a közönség énekelte el «Tebenned biztunk» zsoltárt, majd **Hollanda Ferenc** indítványozta a főispán, **Koós Mihály**, **Kenessey Béla**, **Drexler Béla**, **Csánky Gyula** üdvözlését. **György Albert** indítványára az összes elnökökből megalakult a Népház építő bizottsága, **Megyaszi Mihály** indítványára pedig csatlakozott a M. Gazdaszövetség vámpolitikai és az E. G. E. földbirtokpolitikai mozgalmához a közgyűlés.

Elnök bemutatva a mártonfalvi, alibisi, belafalvi bitai, k-vásárhelyi, leményi, ikafalvi, márkosfalvi stb. testvér gazdakörök üdvözlését és a Népház tárgyában a miniszteriumhoz írt kéréseket, a gyűlést bezárta.

— **Csikvármegyei Gazdasági Egyesület** igazgató választmánya, ugyis mint vármegyei mezőgazdasági bizottság 1913. évi november hó 26-án **Ellhes Zsigmond** e. alelnök vezetése alatt választmányi ülést tartott. Földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak a csikólegelők tárgyában, valamint a csikborzsovai és csobottfalvi tagosítások megengedése tárgyában a biztosítékul leteendő 500 kor. elengedése iránt kelt felterjesztésre adott leirata tudomásul szolgált. Székelyföldi kirendeltséghez az állatdíjazásokra, az apaállatok kifogástalan tartására és a gondozók jutalmazására oly irányú javaslat tétellett, hogy az eddigi feltételek követése mellett az állatdíjazásokra évenként öt helyen 400—400 kor., a községi és közbirtokossági tenyészállatok gondozóinak jutalmazására pedig évenként 200 kor. tűzessék ki s az állatdíjazások az állategészségügyi felügyeletet gyakorló állatorvosoknak hivatalból való kirendelése iránt földm. miniszter ur felírta világ megkeresésének. A magyar gazdaszövetségnek a vámvédelem és az állategészségügyi ottalom sértetlen fenntartása tárgyában hozott határozatához ig. választmány hozzájárult s annak támogatására felirat intézését határozta. A Temesváron 1914. június 17-én tartandó gazdanagygyűlés érdekében szükségesnek látszó intézkedések megtételével iroda megbízott. A folyó év tavaszán kiosztott takarmánymagvak kiosztásáról szóló jelentés kapcsán elhatározatott, hogy a jövő év tavaszán kiosztandó takarmány és egyéb magvak a marosvásárhelyi kirendeltség útján kérelmeztesse. A f. iskola kezelők és zöldségtermelők jutalmazására hirdetett pályázat folytán hat f. iskola felező tanítónak 360 kor., öt zöldségtermelőnek pedig 240 kor., összesen 600 kor. jutalomdíj s egyenkint egy-egy diszoklevél ítéllettel oda. Vármegyei f. iskola felügyelőnek a községi f. iskolák 1913. évi állapotára, valamint a zöldségtermelés s méhtenyésztésre vonatkozó jelentése kapcsán elhatározatott, hogy iskolai kertészkedés hathatós támogatása iránt közigazgatási bizottság útján kir. tanfelügyelőség megkeresessék. A kolozsvári kiállításra rendezett tanul-

mányi kirándulásra vonatkozó tiltkari jelentés kapcsán elhatározta igazgató választmány, hogy 1914. év folytán az erd. róm. kath. státus radnóthi uradalmának megtekintésére az egyesület tagjaiból alakítandó csoportos tanulmányi kirándulást rendez s annak anyagi támogatására a székellyföldi kirendeltséget felkéri. A folyó évi őszi állatdíjazásokról szóló jelentés folytán kimondotta igazgató választmány, hogy a díjazásokon bemutatandó abszolút értékű állatok és ilyen csoportok jövőre külön díjaztassanak s ezen díjak fedezésére a vármegyei magánjavak igazgató tanácsa felkérassék. A sárosvármegyei gazdasági egyesületnek a gazdasági egyesületi tiltkárak kedvezményes vasúli jeggyel való ellátása iránt kelt felterjesztése földmivelésügyi miniszter ur figyelmébe ajánlatni határozatott. Tiltkár bejelentette, hogy az idei közgyűlés határozata értelmében az egyesület érdemes volt elnökének néhai **Becze Antal**nak arcképét **Márton Ferenc** festőművésszel megfestette s ezzel kapcsolatosan a jövő évi közgyűlésen való elnöklésre **Mikó Bálint** tisztel. elnököt, az emlékbeszéd megtartására pedig **T. Nagy Imrét** igazgató választmány felkérte.

— **Állatállományunk gyarapodása.** A tavaszi állatösszeírás eredményeit most teszi közzé a földmivelésügyi miniszterium. Ebből megtudjuk, hogy a szarvasmarha- és loállomány gyarapodott, a sertésállomány azonban erősen fogyott. Ugy látszik, hogy a sertés-tenyésztéssel időlegesen felhagynak a gazdák a kedvezőtlen árviszonyok s a szerb sertés-behozattal való folytonos ijesztgetés miatt. A kimutatás szerint az országban 6,206.867 szarvasmarha van, 169.922 darabbal több, mint az 1912. évben. A magyar fajta szarvasmarhák száma 1,654.091, a pirostarkáké 3,773.661, a borzdereseké 185.341. Más színű szarvasmarha 432.091 van az országban. A pirostarka fajtu szarvasmarha szaporodik, a magyar-fajta apad. A kimutatott számból bika 61.155, bikaborju (2 éven alul) 214.802, tehén 2,636.139, üszőborju 1,360.184, ökör 1,134.998, tinó 799.589. Egy közhasználatu tenyészbikára 80 tehén esik. — Ló 2,005.019 van az országban. A loállomány gyarapodása 45.019. — Sertés az 1912. évi 7,409.801 darabbal szemben 6,324.657 van. Fogyott az állomány 585.144 darabbal. — A juh szintén fogyott 508.196 darabbal. Az 1912. évben 7,168.054 volt, most csak 6,659.858 van. — Találtak továbbá az országban 16.157 szamarat (a szaporodás 171), 905 öszvért (apadás 63 darab) és 268.752 kecskét (apadás 45.037). Hozzáteesszük, hogy ez a kimutatás nem lehet egészen tökéletes, mert a tavaszi összeírásnál történhetett különösen a nemzetiségi vidékeken eltűlések vélt okokból, de a merkantilista sajtó mégis nagy lármát fog csapni a sertésállomány fogyása miatt, ami végtére részben a merkantilista agitáció eredménye is lehet, mely folyton a szerb sertésbehozattal emlegeti.

— **A magyarországi szüret eredményei 1913-ban.** A kezeink között lévő tudósításokból és a szőlészeti és borászati felügyelők legutolsó tudósításból nagyjában összeállíthatjuk a magyarországi bortermés idei eredményét. Kétféle átlagot kaptunk számításainkál: egy minimális átlagot és egy maximálisat. Ez utóbbi katasztrális holdanként 12.5 hl., az előbbi pedig 6.5 hl. A kettő között az átlagot felállítani nem volna helyes, mert hiszen sajnos, a szőlőterületek legnagyobb részének termése a minimális átlaghoz áll közelebb, sőt még ezen alul is van. Nagyon sok helyről 1—2 hl.-es terméseket jelentettek. A maximális átlag tehát csakis nagyobb szőlőbirtokokos szőlőben áll fenn, pedig Magyarország szőlőterületének tulnyomó része kisgazdák kezén van, ahol ilyen termésekről beszélni nem lehet. Önkényűleg megmaradunk tehát a 6.5 hektoliteres átlag mellett, ami

nézetünk szerint még mindig kissé magas átlag. A magyarországi szőlőterület körülbelül 500.000 kat. hold, amiből 10 százalék még nem termő; így marad 450.000 kat. hold, melyet 6.5-el szorozva, kapunk 2,925.000 hektóliterre. Így tehát a magyar birodalom össztermése 1913-ban 3,250.000 hektoliter, ami a tavalyi termést csupán 33.385 hektoliterrel mulja felül. A hivatalos statisztikai adatok szerint azonban a mennyiség még csökkenni fog, úgy hogy az idei termés a tavalyival lesz egyenlő, ha nem csekélyebb.

— **A galántai nemzetközi motoros talajmívelő gépbemutató eredményei.** A folyó év augusztus havában a gazdaközönség élénk érdeklődése mellett lefolyt nemzetközi motoros gépbemutató eredményei a legközelebb nyilvánosságra kerülnek. E kérdés megvitatása tárgyából az O. M. G. E. műszaki bizottsága **Bolla Mihály** elnöklete alatt ülést tartott, melyen **Karkoványi Ákos** részletesen ismertette a bizottsággal a szántási és fékezési próba eredményeit, táblázatokon mutatván be a vonatkozó számadatokat. A kérdés körül igen élénk eszmecsere fejlődött ki, amelyben az elnökön és az előadón kívül résztvettek **Jalsovitzky Géza**, **Rubinek Gyula**, **Kopély Géza**. A lefolyt vitatkozás eredményeképpen a bizottság elhatározta, hogy a gépbemutató eredményeiről szóló kivonatolt, bár teljesen részletes, a gazdaközönség igényeit minden tekintetben kielégítő jelentés a jövő év januárjában fog a „Köztelek”-ben megjelenni. Ezt nyomon követi a részletes, a tudományos körök céljaira szóló nagy jelentés publikálása, míg a jelentésnek német, angol és francia nyelveken való megjelentetése tekintetében örömmel vette a bizottság tudomásul **Rubinek Gyula** előterjesztése alapján, hogy azt a római nemzetközi mezőgazdasági intézet vállalta magára, oly formán, hogy Bulletinjébe a teljes jelentést fel fogja véteni. Intézkedés történt azonban aziránt is, hogy a német, angol és francia jelentésből a római intézet az O. M. G. E.-hez is levonatokat küldjön abból a célból, hogy akik az intézet útján azt meg nem szerezhetik, azoknak az egyesület a kellő számú példányokat megküldhesse. Ilyenformán minden gyárosnak alkalma lesz a jelentés beszerzésére.

— **Szakértekezlet az élelmiszervizsgálat dolgában.** Dr. **Kossutány Tamás** elnöklése mellett most tartották meg a vegy-kísérleti állomások vezetői ez évi szakértekezletüket az országos kémiai intézetben. A tej megítélésénél elfogadta a szakértekezlet már a múlt évi értekezleten **Weiser** professzor és a temesvári állomás propezióját, hogy a hamu-meghatározásokat mellőzi és helyette a refrakció alkalmazását kötelezővé óhajlja tenni. A paprika megítéléséről a szegedi állomás vezetője, a tej refrakciójáról **Rózsényi** igazgató a keményítő szirupokról **Kossutány** igazgató tartottak előadást. **Székelly** fővegység indítványára elhatározták, hogy kezdő vegyészek részére kurzust indítanak az élelmiszerek vizsgálatából. Végül **Fabinyi** tanár meghívására dr. **Steinacker** indítványa alapján elhatározták, hogy a jövő évi közgyűlést Kolozsvárról fogják megtartani.

— **Kis- és nagybirtokok eloszlása Magyarországon.** **Lloyd Gerge** angol miniszter agitációja nagyon kapóra jött a magyarországi radikálisoknak. Érdekes színekkel festik a nagybirtokok túltengését hazánban. Ezzel szemben a Köztelek nemrég statisztikai alapon megállapította, hogy Magyarországon a felosztott és 36 millió katasztrális holdat kitevő mezőgazdasági birtok 68 százaléka esik kis- és középbirtokokra, úgy hogy a kisbirtokok területe még az annyira dicsh. Németországban is alig 5—6 százalékkal kedvezőbb, mint nálunk. Huszmillió katasztrális hold szántóföldből közel 13 millió a kisgazdák kezén van.

— **Borkezelési tanfolyam vincellérek részére.** Az okszerű pincekezelésre vonatkozó gyakorlati ismeretek terjesztése végett a budafoki pincemesteri tanfolyam helyiségeiben kisbirtokosok és vincellérek részére 1914. évi január hó 26-ától február hó 7-ig terjedő időleges borkezelési tanfolyam fog tartatni oly célból, hogy az ezen tanfolyamon résztvevők a legszükségesebb borkezelési ismereteket főleg gyakorlatilag elsajátítsák. A tanfolyam díjmentes, a résztvevők azonban ellátásukról (lakás, ételmezés) maguk tartoznak saját költségükön gondoskodni. A tanfolyamra való felvétel végett a budafoki m. kir. pincemesteri tanfolyam igazgatóságához kell fordulni. Egy tanfolyamra 20 egyénnél több nem vétetik fel, de a jelentkezők számához képest esetleg több hasonló tanfolyam fog tartatni. A tanfolyamra jelentkezők tartoznak bemutatni: a) az életkorukat tanúsító anyakönyvi kivonatot vagy községi bizonyítványt (esetleg cselédkönyvet); b) községi erköcsi bizonyítványt, amelyben a jelentkező jelenlegi, valamint lehetőleg korábbi foglalkozása is kitüntető; c) a jelentkezőknek eddigi alkalmazására (szolgálatára) vonatkozólag a munkaadójától nyert bizonyítványait; d) igazolni kell, hogy magyarul írni és olvasni tud; e) aki másnak szolgálatában áll, annak felvételét az illető gazdájának kell kérnie. Az előadás és a résztvevők gyakorlati foglalkoztatása naponként délelőtt 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 5 óráig tart.

— **Délfranciaország bortermése.** Már megjelent öt déli megyének idej pontos terméseredménye, mely a következő:

	1912	1913
Hérault	14,034.549	10,511.704
Aude	5,235.757	5,506.625
Gard	4,365.335	2,571.450
Pyrénées-Orientales	2,739.510	3,426.594
Gers	952.158	749.612
	27,327.309	22,764.975

Látjuk tehát, hogy a vidék deficitje a tavalyi esztendővel szemben máris 5 millió hektolitert tesz ki. Franciaország egyéb vidékein szintén csökkenés lesz és így a fogyasztást nehéz lesz kielégíteni.

— **Fácán kiosztás.** A vadászterdőőri szakiskolában évenként több ezer fácánt tenyésztnek, melyekből a vadászlásrulatok továbbtenyésztésre alkalmas tenyész-törzseket szoktak kapni. Mivel az idej rossz tavaszi időjárás következtében a fácszaporulat nem sikerült, a földművelésügyi minisztérium egy folyamodónak sem fog tenyészfácánt adni. Figyelmeztetik tehát a vadászlásrulatokat, hogy tenyészszükségeiket más helyről szerez-
zék be.

A jöszág és baromfi ápolásához csak Dr. Borovszky-féle „Animál borolint” használnon. A legkiválóbb magyar gyártmány. Számos kitüntetés és szabadalom

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

(Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza)

M. M. urnak, *Felsőcsernádon*. A tudósítást köszönjük. A minisztériumhoz benyújtandó kérés másolatát tessék az E. G. E. elnökségének pártolás céljából megküldeni, az elnökség erre megfogja találni a módot. A csatlakozásnak örülünk, az üdvözetet köszönjük.

Sch. J. urnak *Kolozsvárt*. Köszönjük, karácsonyi számunkban jönni fog.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Ágybavizelés
Rögtöni megszüntetés! Kört és nemet közölni. Felvilágosítás ingyen. Gp. Pfaffler Nürnberg s. 376 (Bay.)

ELADÓ

teljes felelősség mellett, saját nevelésű, 2 darab (társak) jó hámos, teljesen megbízható, jól járó 4 és fél éves hibátlan,

PEJ KANCA LÓ

160—162 cm, magas. Firiso és Nagy láng ivadékok.

Velits Ödön, Torda.

2 földművesiskolát végzett

fiatalember: Horváth Gyula 19 éves és Horváth Zoltán 18 éves,

ispáni vagy más, végzettségének megfelelő állást

keres. Megkeresések a fiatakoruak kolozsvári felügyelő hatóságának a 428—1913. sz. a. az EGE-hez intézett átiratára való hivatkozással

GÁL JENŐ felügyelő hatósági elnök

urhoz (Kolozsvár, királyi ítélőtábla) intézendők.

x. y.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

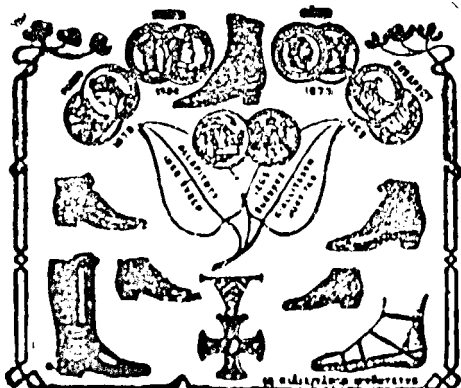
Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet.

Kérjen ajánlatot!

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

2019

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállítás első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladó.

Erzsébet-út 13. szám.

Algyógyi földművesiskolát

végzett kiszolgált katona, 11 évi gyakorlattal, a gazdaság minden ágában járatos, de különösen

a cukorrépa termelésében,

34 éves, nős, kis családú, beszél magyarul, románul. 1914 január 1-ére, ispáni vagy ehhez hasonló

ÁLLÁST KERES.

Cím a kiadóba. 3018.

316961—913. számhoz

Magyar kir. államvasutak.

A karácsonyi ünnepek alkalmából közlekedő külön személyszállító vonatok

A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erősebb személyforgalom akadálytalan lebonyolítása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállító vonatokon kívül az alább felsorolt vonalakon külön gyors-, személy-, vegyes- és személyszállító tehervonatok fognak közlekedni:

Budapest keleti p. u.-tól Nagy-kátáig. Dec. 22., 23. és 24.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 3 óra 25 perckor, érkezik Nagykátára d. u. 5 óra 17 p.-kor.

Budapest keleti p. u.-tól Szolnokig. December hó 22., 23. és 24.-én két személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 5 óra 40 p.-kor, érkezik Szolnokra este 9 óra 5 p.-kor; a másik vonat indul Budapestról este 7 óra 10 p.-kor, érkezik Szolnokra December hó 20., 21., 22., 23. és 24.-én este 10 óra 7 p.-kor.

Budapest kel. p. u.-tól Aradig. 24.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 9 órakor, érkezik Aradra reggel 5 óra 34 perckor.

Budapest keleti p. u.-tól Nagyváradig. Dec. hó 20., 21., 22., 23. és 24.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 6 órakor, érkezik Nagyváradra éjjel 1 óra 52 p.-kor.

Szolnoktól Budapest keleti p. u.-ig. Dec. hó 26.-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szolnokról d. u. 2 óra 55 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 órakor.

Aradtól Budapest kel. p. u.-ig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik dec. 24., 26.-án és 1914 jan. 2.-án közlekedik, indul Aradról d. e. 11 óra 7 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 45 p.-kor; a másik dec. 26.-án és 1914 jan. 1.-én közlekedik, indul Aradról este 9 óra 10 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 5 óra 30 p.-kor.

Nagyváradtól Budapest keleti p. u.-ig. Dec. hó 26.-án és 1914 jan. hó 1.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról éjjel 10 óra

21 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 6 óra 40 p.

Ujvidéktől—Budapest keleti p. u.-ig. Folyó évi december hó 23., 24., 27., 28.-án és 1914. évi január hó 2.-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Ujvidékről d. e. 10 órakor érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 15 p.-kor.

Budapest nyugati pályaudvartól Ceglédig. Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik dec. 22., 23., 24., 26.-án és 1914 január 1. és 2.-án közlekedik, indul Budapest nyugati p. u.-ról d. e. 11 óra 55 p.-kor és érkezik Ceglédre d. u. 2 óra 11 p.-kor; a másik pedig dec. 24.-én közlekedik, indul Budapest nyugati p. u.-ról d. u. 4 óra 20 p.-kor és érkezik Ceglédre este 6 óra 55 perckor.

Budapest nyugati p. u.-ról Szegedig. Dec. 24.-én külön gyorsvonat közlekedik I. és II. oszt. kocsikkal. Indul Budapest nyugati p. u.-ról d. u. 2 óra 50 perckor, érkezik Szegedre este 6 óra 30 perckor.

Budapest nyugati p. u.-tól Temesvár-Józsefvárosig. Dec. 20. és 23.-án közlekedik külön gyorsvonat I. és II. oszt. kocsikkal. A gyorsvonat indul Budapest nyugati p. u.-ról d. u. 2 óra 50 p.-kor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra este 8 óra 41 p.-kor. A személyvonat pedig indul Budapest nyugati p. u.-ról este 8 óra 30 perckor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra reggel 5 óra 39 p.-kor.

Szegedről Budapest nyugati p. u.-ig. Dec. hó 27.-én külön gyorsvonat I—II. oszt. kocsikkal és december 26. és 28.-án külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal közlekedik. A gyorsvonat indul Szegedről d. e. 10 óra 10 p.-kor, érkezik Budapest nyugati p. u.-ra d. u. 2 óra 5 p.-kor. A személyvonat pedig indul Szegedről éjjel 2 órakor, érkezik Budapest nyugati p. u.-ra reggel 7 óra 25 p.

Pozsonytól Budapest nyugati p. u.-ig. Dec. hó 21., 24., 27. és 1914 jan. 1.-én külön személyszállító gyorsvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Pozsonyból éjjel 1 óra 18 p.-kor, érkezik Budapest nyugati p. u.-ra reggel 7 óra 5 perckor.

Lipótvártól—Pozsonyig. Folyó évi december hó 21., 26., 28.-án és 1914. január hó 1.-én külön személy-

vonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Lipótvártól d. e. 11 óra 5 p.-kor, érkezik Pozsonyba d. u. 12 óra 49 p.-kor.

Nagyváradtól Püspökladányig. Dec. hó 23.-án külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról este 8 óra 6 perckor, érkezik Püspökladányra éjjel 10 óra 47 perckor.

Püspökladánytól Nagyváradig. Dec. hó 24.-én külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 3 óra 51 perckor, érkezik Nagyváradra reggel 6 óra 14 perckor.

Debreczentől Püspökladányig. Dec. 20., 23., 26. és 31.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Debreczenből éjjel 11 óra 12 p.-kor, érkezik Püspökladányra éjjel 12 óra 18 perckor.

Püspökladánytól Debreczenig. Dec. 21., 24., 27.-én és 1914 jan. 1.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjel 1 óra 8 p.-kor, érkezik Debreczenbe éjjel 2 óra 1 p.-kor.

Szegedről Temesvár-Józsefvárosig. Dec. 20. és 24.-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szegedről d. u. 1 órakor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra d. u. 4 óra 24 p.

Hatvanról Miskolcz személy p. u.-ig. Dec. hó 23. és 24.-én külön személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Hatvanból d. u. 4 óra 40 perckor, érkezik Miskolcz személy p. u.-ra éjjel 10 óra 26 p.

Losoncztól Zólyomig. Dec. hó 23. és 24.-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. o. kocsikkal. Indul Losoncztól d. u. 1 óra 10 p.-kor, érkezik Zólyomba d. u. 3 óra 27 perckor.

Feledről Fülekig. Dec. 23. és 24.-én személyszállító tehervonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Feledről éjjel 3 óra 4 perckor, érkezik Fülekre reggel 4 óra 40 perckor.

Sopron Gy. S. R. V.-tól Kőszegig. Dec. 24.-én külön személyvonat közlekedik III. oszt. kocsikkal. Indul Sopron Gy. s. e. v.-tól este 7 óra 50 p.-kor, érkezik Kőszegre éjjel 11 óra 27 p.-kor.

A felsorolt külön vonatok részletes menetrendjéről a kiadott külön fali hirdetés nyújt bővebb felvilágosítást.